

Schoolondersteunings profiel

Wij zien de mogelijkheden

2022

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL

De Keyzer

VOORAF

In het kader van Passend onderwijs dienen alle (speciaal) basisscholen een schoolondersteuningsprofiel op te stellen. Het schoolondersteuningsprofiel is bedoeld voor ouders en betrokkenen. In het profiel wordt een beeld gegeven van de mogelijkheden en ambities die de school heeft als het gaat om het bieden van onderwijsondersteuning aan leerlingen.

Wij gebruiken het schoolondersteuningsprofiel als een levend document zodat de directie en de teamleden samen blijven focussen op ontwikkeling vanuit het motto "Wij zien de mogelijkheden".

Richtlijnen voor het schrijven van een schoolondersteuningsprofiel zijn:

- Het is gerelateerd aan het schoolplan (kwaliteit van onderwijs) en de schoolgids (wijze waarop ondersteuning vorm wordt gegeven);
- Het is een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de school;
- Het wordt geschreven door de directie van de school, in samenspraak met het team;
- Het wordt tenminste éénmaal per 4 jaar vastgesteld.
- Het dient ter advies voorgelegd te worden aan de medezeggenschapsraad.

Afspraken op het niveau van het samenwerkingsverband

Wij zijn als scholengemeenschap aangesloten bij het samenwerkingsverband Plein 013. Plein 013 is een samenwerkingsverband voor scholen in Tilburg en omgeving. De individuele schoolondersteuningsprofielen worden binnen Plein 013 gebruikt om tot een dekkend aanbod binnen de regio te komen.

Jaarlijks evalueert Plein 013 in hoeverre de scholen aan de basisondersteuning voldoen en stelt vast of de arrangementen moeten worden aangepast om in een dekkend aanbod te voorzien.

Wij vertrouwen erop dat dit schoolondersteuningsprofiel inzicht geeft in de mate waarin en de wijze waarop wij de leerlingen van onze school ondersteuning bieden.

Met vriendelijke groet,

Directie en zorgteam

INHOUDSOPGAVE

VOORAF	2
AFSPRAKEN OP HET NIVEAU VAN HET SAMENWERKINGSVERBAND	2
OPBOUW	5
DEEL 1 ALGEMEEN	5
DEEL 2 BASISONDERSTEUNING	5
DEEL 3 EXTRA ONDERSTEUNING.....	5
HANDREIKING PLEIN 013	5
DEEL 1. ALGEMEEN	7
ORGANISATIESTRUCTUUR	7
KERNWAARDEN, MISSIE & VISIE	7
ALGEMENE GEGEVENS VAN DE SCHOOL	8
KENGETALLEN LEERLINGENPOPULATIE	8
Uitstroombestemming	9
FORMATIE EN BESCHIKBARE EXPERTISE OP SCHOOL	9
Zelfevaluaties, interne en Externe audit.....	9
DEEL 2: BASISONDERSTEUNING	11
BASISONDERSTEUNING BINNEN DE KEYZER	11
PERSONEEL	11
ONDERWIJSAANBOD	12
LEERSTOF OP ALLE NIVEAUS	13
WERKWIJZE VAN HET ONDERWIJS OP DE KEYZER	14
INHOUD VAN HET ONDERWIJS	14
Burgerschapsonderwijs.....	16
OPBRENGSTGERICHT WERKEN	16
DIRECTE INSTRUCTIE MODEL	17
OPP	18
Volgen van de leerling.....	19
BASISAANPAK	20
DIDACTISCHE BASISAANPAK.....	20
Didactische basisaanpak binnen een combinatiegroep	20
PEDAGOGISCHE BASISAANPAK	21
Structuur in de ruimte	21
Structuur in tijd.....	23

Gevolgen van gedrag	24
Leerkrachtgedrag	25
<u>DEEL 3: EXTRA ONDERSTEUNING.....</u>	27
INTERNE SPECIFIEKE EXPERTISE	27
ONDERSTEUNING VAN DE LEERLING(EN)	27
ONDERSTEUNING OP SCHOOLNIVEAU VOOR PROFESSIONALS EN OUDERS.....	29
LEDEN VAN HET ZORGTEAM (ADJUNCT-DIRECTEUR, GEDRAGSWETENSCHAPPER, INTERN BEGELEIDER, SCHOOL MAATSCHAPPELIJK WERKENDE EN OP AFROEP DE SCHOOLARTS)	29
OVERIG ONDERWIJSONDERSTEUNEND PERSONEEL	32
MATERIALEN	33
LESGEBONDEN MATERIALEN	33
MATERIALEN TER ONDERSTEUNING WELBEVINDEN.....	34
METHODEN EN TECHNIEKEN TER ONDERSTEUNING WELBEVINDEN.....	34
STRUCTUURGROEP EN ONDERWIJSBEHANDELGROEPEN	34
STRUCTUURGROEP	35
Algemeen handelen binnen de structuurgroep	35
Start van de dag	35
Dagplanning	36
Start van de les	36
Didactiek & leermaterialen	37
Afsluiting van de les	37
Energizer.....	37
Pauze.....	37
Afsluiting van de dag.....	38
Bijzonderheden.....	38
ONDERWIJSBEHANDELGROEPEN	39
Algemeen handelen binnen Kameleon	39
Start van de dag	40
Weekendgesprek.....	40
De les.....	40
Energizer.....	41
Pauze.....	41
Afsluiting van de dag.....	41
Bijzonderheden.....	42
SAMENWERKINGEN	43
PLEIN 013	43
STERK HUIS.....	43
OVERIGE SAMENWERKINGEN	44
IVO VELDEN	44

Opbouw

Het schoolondersteuningsprofiel bestaat uit drie delen:

Deel 1 Algemeen

In dit deel staan de algemene gegevens van onze school. De organisatiestructuur, de kernwaarden, visie en missie, de contactgegevens, kengetallen van de leerlingenpopulatie, uitstroomgegevens, formatie en expertise aanwezig in de school, etc. Deze gegevens samen vormen een beeld van onze school, over de omvang en de ervaring die ons team heeft met het begeleiden van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

Deel 2 Basisondersteuning

De basisondersteuning beschrijft het niveau van ondersteuning dat van alle scholen uit het samenwerkingsverband wordt verwacht. De afspraken over de invulling van de basisondersteuning zijn op het niveau van het samenwerkingsverband vastgesteld. In dit deel wordt duidelijk waar onze school staat en waar ontwikkelpunten liggen met betrekking tot de basisondersteuning.

Deel 3 Extra ondersteuning

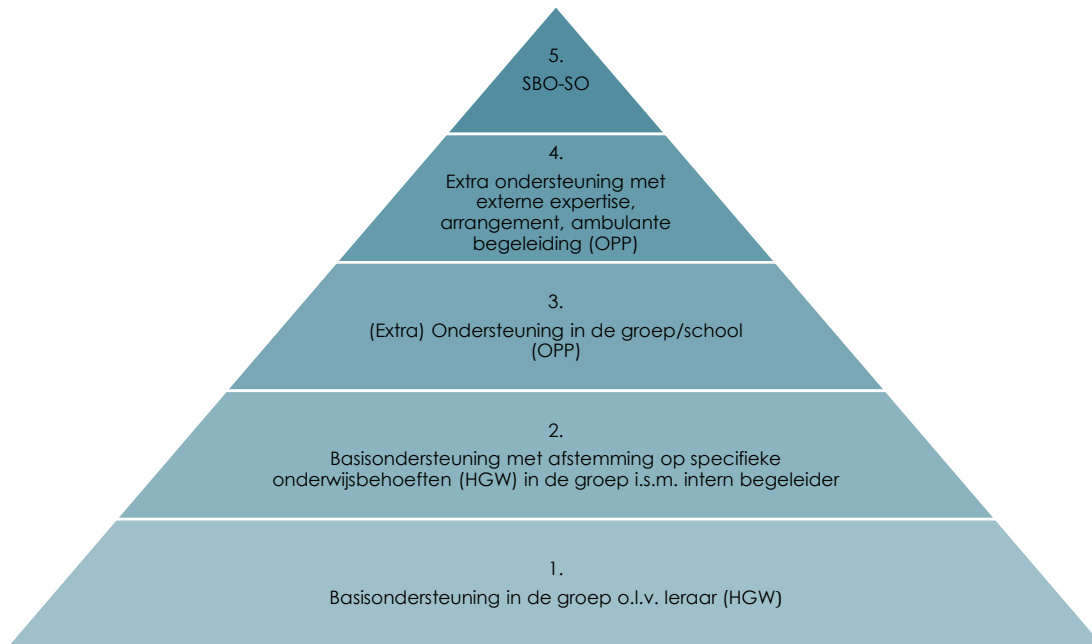
De extra ondersteuning beschrijft de ondersteuningsmogelijkheden die verder gaan dan de afspraken die gemaakt zijn over de basisondersteuning. Deze extra ondersteuning wordt omschreven in termen van arrangementen en wordt al dan niet aangeboden na overleg met ouders in samenwerking met externe partners.

Handreiking Plein 013

Vanuit Plein 013 is een Handreiking Schoolondersteuningsprofiel opgesteld met een set van basisafspraken voor het opstellen van het schoolondersteuningsprofiel. Op deze manier wil het samenwerkingsverband het mogelijk maken dat scholen met elkaar vergeleken kunnen worden.

Het schoolondersteuningsprofiel gaat met name over de extra ondersteuning die op onze school geboden wordt. De extra ondersteuning wordt beschreven in de termen van de vijf IVO velden. IVO staat voor **I**ndicatiestelling **V**anuit **O**nderwijsbehoeften.

Wij kiezen ervoor om de basisondersteuning wel in het schoolondersteuningsprofiel op te nemen aangezien dit ook de basis is van het onderwijs wat wij aanbieden.

Figuur 1

Figuur 1. is door Plein 013 opgesteld voor het reguliere onderwijs, wij zijn niveau 5 en toch kunnen wij deze piramide gebruiken om inzicht te geven in de structuur en opbouw van ondersteuning. Binnen onze school start elke leerling met een OPP. Een significant verschil met het figuur. Het OPP wordt binnen 6 weken na de start op school opgesteld. Leerlingen met een OPP die uit de voeten kunnen op niveau 1 volgen onderwijs met basisondersteuning. Specifieke onderwijsbehoeften staan in het OPP. Leerkracht in samenwerking met het zorgteam zorgt ervoor dat deze tot uitvoering worden gebracht.

Niveau 3 & 4 worden in het derde deel van dit schoolondersteuningsprofiel besproken.

DEEL 1. ALGEMEEN

Organisatiestructuur

Onze school maakt deel uit van Stichting Biezonderwijs. Onder het bestuur vallen de volgende zeven scholen en een expertisedienst:

- SBO Zonnestein;
- SBO Westerwel;
- SBO Noorderlicht;
- Parcours VSO;
- De Bodde SO en VSO;
- Scholengemeenschap De Keyzer SO en VSO;
- Praktijkcollege Tilburg (VO);
- Expertisecentrum "de Kracht".

Wij zijn een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs. Er zijn twee afdelingen: Speciaal Onderwijs (SO) en Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO). Onze school verzorgt speciaal onderwijs aan leerlingen met specifieke ondersteunings- en begeleidingsbehoeften met betrekking tot leren, gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling.

De directie van SO De Keyzer bestaat uit:

Directeur: Briënne ten Napel

Adjunct-directeuren SO: Vanessa Hermans & Rob van der Meijden

Kernwaarden, Missie & Visie

De Keyzer staat bekend als een school voor speciaal en voortgezet onderwijs waar kinderen en jongeren kansen krijgen. Wij streven ernaar dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen in een geborgen, veilige setting, zodat de leerlingen met plezier naar school gaan. De basis van onze school wordt gevormd door het sociaal-emotionele beleid. Als team hebben wij drie waarden gekozen vanuit de Positive Behavior Support (PBS) gedachte: Veiligheid, Respect en Verantwoordelijkheid. Deze waarden zijn terug te zien in onze school.

Onze kernwaarden geven houvast aan onze houding en gedrag. Daarmee vormen de kernwaarden de leidraad voor ons handelen en de omgang met elkaar. Op onze kernwaarden mogen we worden aangesproken, zowel intern als extern. Wij vullen dit nog aan met de volgende statements:

Positief & betrokken

Vanuit een positieve sfeer en grote betrokkenheid werken we aan de toekomst van onze leerlingen. Wij zien de mogelijkheden en weten vanuit onze professionaliteit daarop in te spelen. Het bieden van veiligheid en duidelijkheid zijn voor onze leerlingen belangrijke voorwaarden om tot leren te komen.

Open & lef

We zijn eerlijk en transparant. We laten iedereen zien waar we voor staan en wat we doen. En ook waarom. We tonen lef in ontwikkeling en ondernemerschap. We maken onze opbrengsten en resultaten inzichtelijk en leggen daarover graag verantwoording af. Aan de leerlingen zelf, maar ook aan de ouders, medewerkers, bestuur en onze samenwerkingspartners.

Samen & doen

Alleen ga je misschien sneller, maar samen kom je verder. We leren van en met elkaar. Door krachten te bundelen, binnen en buiten onze organisatie, kunnen we nog meer van betekenis zijn voor onze leerlingen. En voor elkaar. De ontwikkeling van leerlingen krijgt een stimulans als ouders en school nauw samenwerken vanuit de visie op ouderbetrokkenheid. Samen werken vergroot de draagkracht en verkleint de draaglast. Wij geloven dat intern en extern samenwerken ons helpt om onze didactische en pedagogische kwaliteit door te ontwikkelen. Maar alleen praten en overleggen is niet genoeg, het moet vooral gaan om doen. Om daadkracht.

Bij De Keyzer, zien wij het als onze opdracht om de leerling goed voor te bereiden op vervolgonderwijs, dat aansluit bij zijn of haar mogelijkheden en interesses. Als dit niet haalbaar of wenselijk is, dan wordt samen met ouders gezocht naar een andere passende vervolgplek. Leerlingen hebben aan het einde van hun schoolloopbaan bij ons inzicht in de eigen mogelijkheden en beperkingen en weten daar ook mee om te gaan. De leerling heeft zich passende kennis en vaardigheden eigen gemaakt, die de basis vormen voor zijn of haar persoonlijke ontwikkeling.

Algemene gegevens van de school

Contactgegevens	
Naam school	De Keyzer
BRIN nummer	23JU
Adres	Dr. Keyzerlaan 23
Postcode	5051 PB
Plaats	Goirle
Gemeente	Goirle
Telefoon	013-5324550
Website	www.sgdekeyzer.nl
Email	info@sgdekeyzer.nl
Schoolbestuur	Biezonderwijs
Samenwerkingsverband	o.a. Plein 013

Kengetallen leerlingenpopulatie

Op De Keyzer zitten 183 leerlingen bij start schooljaar. Als gevolg van tussentijdse instroom loopt naar het eind van het schooljaar het leerlingaantal op naar 215 leerlingen

Indicaties

Uitstroombestemming

In onderstaande tabel zijn de uitstroomgegevens van de SO-leerlingen voor het schooljaar 2021 - 2022 opgenomen.

Aantal schoolverlaters	72
Regulier basisonderwijs	3
Speciaal basisonderwijs	20
Regulier voortgezet onderwijs	5
Naar geen onderwijs	1
Andere vormen van speciaal onderwijs	16
VSO De Keyzer	26
Onbekend	1

Het grootste aantal leerlingen stroomt na het SO door naar het VSO van De Keyzer of een andere vorm van speciaal onderwijs. De uitstroom is afgelopen jaren conform verwachting geweest.

Formatie en beschikbare expertise op school

Aantal FTE per 1 augustus 2022:	
Aantal teamleden per 1 augustus 2020:	
Beschikbare expertise op school:	
Intern begeleider	1.8
Taal- en leesspecialist	Bij IB en LK-en
Dyslexiespecialist	Bij IB en LK-en
Rekenspecialist	Bij IB en LK-en
Gedragwetenschappers	2
Psychologisch assistent	
Hoogbegaafdheid specialist	0,2
Orthopedagoog	
Logopedist	
Fysiotherapeut	0,4
SI Therapeut	0,4
Kinder-, jongerencoach	0,4
Time-out Begeleider	2
School maatschappelijk werk	0.6
Anders nl.:	

Zelfevaluatie, interne en Externe audit

Om kwaliteit te waarborgen en te voldoen aan de eisen van de Inspectie van het Onderwijs, heeft Biezonderwijs een planning, do, check en act cyclus (PDCA-cyclus) ontwikkeld. De scholen werken daarbij planmatig aan kwaliteit en leggen daarover verantwoording af aan het College van Bestuur, dat op zijn beurt verantwoord kan sturen op onderwijskwaliteit en zich daarover kan verantwoorden naar de inspectie. Naast de PDCA-cyclus is, in het kader van kwaliteitsbeleid, een aantal producten

ontwikkeld die ingezet worden om het kwaliteitsbeleid binnen de stichting te waarborgen. Het gaat om de volgende producten:

- Een systeem voor modulaire collegiale consultatie;
- Een auditsysteem;
- Een systeem voor zelfevaluatie;
- Onderzoek naar de kwaliteit van de OPP's;
- Onderzoek naar het behalen van de kwalificatie 'goed' (inspectie).

De PDCA- cyclus wordt door Biezonderwijs gehanteerd vanaf 2018.

Onze zelfevaluaties, de beoordelingen uit de audit en een interne audit van ons bestuur geven het volgende overzicht:

Standaarden	Eindbeoordeling Managementteam (MT) en auditoren			
Kwaliteitsgebied Onderwijsproces	MT	Externe audit 3 juni 2019	Beoordeling bestuur	
OP1	Aanbod	Voldoende	Voldoende	Voldoende
OP2	Zicht op ontwikkeling en begeleiding	Voldoende	Voldoende	Goed
OP3	Didactisch handelen	Goed	Voldoende	Voldoende
OP5	Onderwijstijd	Goed	Goed	Voldoende
OP6	Samenwerking	Goed	Goed	Goed
OP8	Toetsing en Afsluiting	Voldoende	Goed	Goed
Kwaliteitsgebied Schoolklimaat (SK)				
SK1	Veiligheid	Voldoende	Voldoende	Voldoende
SK2	Pedagogisch klimaat	Goed	Goed	Goed
Kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten (OR)				
OR1	Resultaten	Goed	Voldoende	Voldoende
OR2	Sociale en Maatschappelijke competenties	Voldoende	Voldoende	Voldoende
OR3	Vervolgsucces	Goed	Voldoende	Voldoende

De volgende documenten zijn meegenomen in de beoordeling:

- Schoolplan
- Analyse van de opbrengsten
- Kwaliteitszorgkalender
- Ontwikkelagenda
- Zelfevaluaties OP1, OP2, OP3, OP5, OP6, OP8, SK1, SK2, OR1 en OR 3.
- Pedagogische en didactische basisaanpak
- Kijkwijzer pedagogische basisaanpak
- Kijkwijzer DIM
- Voorbeeld didactisch groepsplan (uit de groepen waar de observatie plaats gaat vinden)

- Voorbeeld drie ontwikkelingsperspectieven (uit de groepen waar de observatie plaats gaat vinden)
- Protocol arrangementtijd
- Protocol schoolpleinplan
- SOP 2018-2019

Daarnaast beschikken wij over de volgende protocollen:

- Protocol bij echtscheiding;
- Pestprotocol;
- Protocol veiligheid anti-agressie;
- Protocol cameratoezicht;
- Protocol SO - VSO
- Protocol huiswerk
- Protocol dyslexie
- Protocol schorsing en verwijdering
- Protocol schoolverlatersprocedure
- Protocol Meldcode
- Protocol Verlies en Rouw
- Protocol Vertrouwenspersonen

Wij kijken tevreden naar dit overzicht. Als school staan we er goed voor maar we weten ook waar we aan gaan en willen werken.

Wij willen de focus hebben op de kwaliteit van ons onderwijs. Hierbij speelt de koersbepaling van Biezonderwijs ook een rol. Voor nu is het van belang dat alle stappen die gemaakt worden een goede borging kennen. We bieden mooi en goed onderwijs en dit willen we continueren.

DEEL 2: BASISONDERSTEUNING

In dit deel gaan we dieper in op de basisondersteuning en hoe dit vorm gegeven wordt.

Basondersteuning binnen De Keyzer

Wij richten ons op de totale ontwikkeling van kinderen. In ons onderwijs komen alle vak- en vormingsgebieden aan bod; daarmee richten we ons op realisatie van de in de wet vastgelegde kerndoelen.

Personeel

Professionals doen ertoe en vakbekwame professionals zijn cruciaal voor de juiste kwaliteit van het onderwijs aan onze leerlingen. Op bovenschools niveau is het personeelsbeleid van Biezonderwijs vormgegeven en vastgelegd. Wij vertalen deze uitgangspunten in samenhang naar schoolontwikkeling, onderwijsontwikkeling en personele ontwikkeling.

Onderwijzend en onderwijsondersteunend personeel werkt elke dag aan de ontwikkeling van talenten van leerlingen. Dit vereist een grote mate van

deskundigheid en betrokkenheid van het personeel, zowel op het gebied van opbrengsten als op het onderwijsleerproces. Deze deskundigheid komt tot uiting in de competenties waarover teamleden beschikken. Om deze deskundigheid te kunnen blijven waarborgen is het belangrijk dat het personeel zich blijft ontwikkelen en bekwaam in haar professionaliteit.

Door inzicht in de aanwezige competenties en vaardigheden van de medewerkers, kan de schoolleiding rekening houden met eventuele hiaten bij het werven van personeel. Ook kan de leiding gericht aandacht besteden aan de professionele en persoonlijke ontplooiing van de huidige medewerkers.

Wanneer een nieuw personeelslid start bij ons, krijgt hij/zij een goede on-boarding. Er vindt begeleiding plaats van een collega en van het zorgteam. Daarnaast wordt er coaching ingezet en vinden er studiedagen plaats en trainingen zodat iedereen met de neus dezelfde kant op staat. Daarnaast drukken wij nieuwe leerkrachten op het hart dat de eerste vier maanden echt wennen is. De didactische en pedagogische basisaanpak moet in je vingers gaan zitten en daarna kan men verder groeien en de leerling gaan lezen.

Collega's zijn doorlopend betrokken bij de verbetering van ons onderwijs. Dit hebben we vormgegeven door het instellen van expertteams. Op de verschillende onderwijsinhoudelijke gebieden is er een team verantwoordelijk voor de inhoud. Hiermee zetten we de collega's in hun kracht en vergroten we het eigenaarschap.

Onderwijsaanbod

De basis van ons onderwijsaanbod wordt gevormd door de tussendoelen Primair Onderwijs, net als in het reguliere basisonderwijs. Daarnaast wordt er voor elke leerling een Ontwikkelings Perspectief Plan (OPP) opgesteld waarbij er gekeken wordt naar onderwijsbehoeften, intelligentie, problematiek en bevorderende en belemmerende kenmerken. Hieruit voortvloeiend wordt een perspectief geschreven over de leerling en daarbij een plan om de leerling het hoogst haalbare te laten halen. Jaarlijks worden ouders uitgenodigd dit plan te bespreken. Het plan wordt samen doorgenomen, bijgesteld en/of aangevuld, om het zo in gezamenlijkheid vast te stellen.

Dit samen vormt de basis van het onderwijsaanbod per leerling.

Naast de leergebied specifieke kerndoelen (rekenen, spelling, technisch lezen en begrijpend lezen) hebben wij ook aandacht voor de leergebied overstijgende kerndoelen. Deze zijn ingevoerd met de kwaliteitswet (V)SO in augustus 2013. Bij leergebied overstijgende kerndoelen kunt u denken aan:

- Leren leren;
- Sociaal emotioneel gedrag;
- Zelfredzaamheid;
- Burgerschap.

Leerstof op alle niveaus

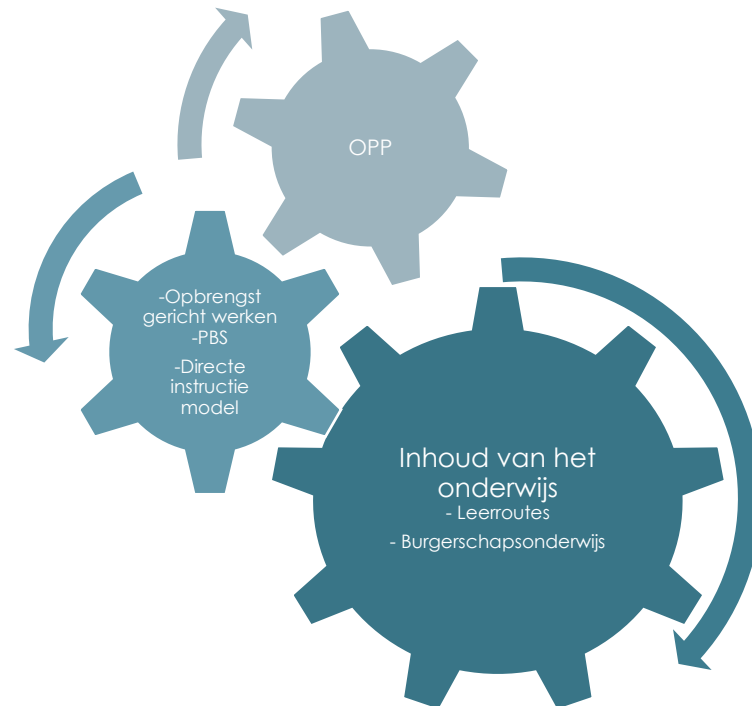
Wij bieden onderwijs aan leerlingen met een intelligentieniveau variërend van moeilijk lerend tot een meer- en hoogbegaafd niveau. Voor de leerlingen met een moeilijk lerend niveau en beneden gemiddelde capaciteiten hebben wij een intensieve leerlijn opgezet (IL), waarin leerstof op een lager niveau en tempo wordt aangeboden. Voor deze groep leerlingen is de schoolstandaard voor de didactische vakken bijgesteld en is er een passend uitstroom uitstroomperspectief opgesteld dat recht doet aan hun intelligentie.

Voor leerlingen met een meer- en hoogbegaafd cognitief niveau bieden wij binnen onze methodes verschillende mogelijkheden om te verrijken en te verdiepen. Deze leerlingen komen in aanmerking voor het plusaanbod. Zij krijgen de gehele schoolweek een passend leerstofaanbod aangeboden. Bij leerlingen die hiervoor in aanmerking komen, gebruiken wij Het Digitaal Handelingsprotocol.

Kijkend vanuit de basis maken wij op intelligentieniveau van de leerlingen keuzes om de basisstof te verkleinen of te vergroten. Bij het verkleinen wordt echt de minimale basis behandeld en bij het vergroten wordt er per vakgebied en per leerling gekeken of het verrijken van de basis of het verdiepen van de basis, de meeste uitdaging biedt.

Binnen het variëren op niveau zijn er twee uitzonderingsgroepen gemaakt:

- Het onderwijsaanbod groep 1-2: in de kleutergroepen staat het werken met de methode Kleuterplein centraal in het aanbod. Kennis en vaardigheden worden aangeboden in een betekenisvol geheel om de betrokkenheid van alle leerlingen te vergroten. Op deze manier proberen wij alle kinderen uit te dagen tot ontwikkeling;
- De structuurgroep SO: voor sommige leerlingen in het SO is het niet haalbaar om zich in een reguliere groep te ontwikkelen. Deze leerlingen hebben nog meer behoefte aan structuur in een prikkelarme omgeving. In de structuurgroep wordt het onderwijs aangeboden in een individuele leerroute. In deel 3 van dit schoolontwikkelingsprofiel wordt hier verder op ingegaan.
- Onderwijszorgarrangementen: Samenwerking met zorgpartners is belangrijk voor een gedeelte van onze leerlingen. Hiertoe zijn er binnen De Keyzer verschillende onderwijszorgarrangementen ingericht. Een onderwijszorgarrangement is een geïntegreerd aanbod waarin onderwijs en zorg/behandeling elkaar versterken vanuit de eigen expertise door zorgvuldige afstemming. Voor onze leerlingen bieden wij onderwijszorgarrangementen aan in samenwerking met zorgpartners:
  - Sterk Huis
  - Expertisecentrum autisme Amarant groep
  - Andere hulpverlening verbonden aan het kind / gezin

Figuur 2.

Het figuur wordt hieronder verder uitgewerkt.

Inhoud van het onderwijs

We werken met dezelfde methodes als in het regulier basisonderwijs. Dit moet er mede voor zorgen dat er sprake is van een doorgaande didactische ontwikkeling als een leerling van school wisselt. Voor de hoofdvakken (rekenen, technisch lezen, begrijpend lezen en spelling) bepaalt de leerkracht op grond van de informatie uit de OPP's en de uitslagen van de niet methode gebonden toetsen, per vak de leerdoelen voor de komende periode in drie arrangementen (intensief-, basis-, en plus arrangement) en deelt hier de leerlingen op in.

Deze arrangementen zijn tot stand gekomen doordat we keuzes hebben gemaakt op basis van het integratief beeld. In het integratief beeld worden de onderzoeksgegevens en de stimulerende en belemmerende factoren vanuit het leerling profiel met elkaar in verband gebracht. We benoemen hoe de stimulerende en belemmerende factoren de uitstroom van de leerling op verschillende gebieden beïnvloeden en wat dit betekent voor de uitstroom van de leerling.

Dit vormt dus eigenlijk het realistische ontwikkelingsperspectief. Het integratief beeld vormt de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming.

Deze uitstroombestemming nemen we mee om de leerroute van het kind te bepalen. Voor de vakken Rekenen en Taal zijn er landelijke referentieniveaus vastgesteld. In deze referentieniveaus zijn doelen opgesteld, of beschrijvingen ervan,

wat een leerling per niveau moet beheersen. Referentieniveau 1F geeft aan wat leerlingen op 12-jarige leeftijd minimaal geacht worden te kunnen.

Regulier of speciaal (basis)onderwijs	Regulier of speciaal voortgezet onderwijs	Vervolgopleiding en arbeid
LEERROUTE 1 regulier basisonderwijs speciaal basisonderwijs speciaal onderwijs, cluster 1 t/m 4	VWO	WO HBO
	HAVO	HBO MBO niveau 4 (middenkaderopleidingen)
	VMBO-theoretische leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWOO)	MBO niveau 3 of 4 (vak- en middenkaderopleidingen)
	VMBO-gemengde leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWOO)	
LEERROUTE 2 regulier basisonderwijs speciaal basisonderwijs speciaal onderwijs, cluster 1 t/m 4	VMBO-kaderberoepsgerichte leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWOO)	MBO niveau 2, 3 of 4 (basisberoeps- en vakopleidingen)
	VMBO-basisberoepsgericht leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWOO)	MBO niveau 1 of 2 (assistent- en basisberoepsopleidingen)
LEERROUTE 3 regulier basisonderwijs speciaal basisonderwijs speciaal onderwijs, cluster 1 t/m 4	Praktijkonderwijs (VO) of VSO uitstroombestemming 'arbeid'	Arbeidsmarkt, al dan niet met certificering en/of kwalificatie op MBO niveau 1 (assistent opleidingen)

De leerroute geeft aan volgens welke lijn een leerling zich moet ontwikkelen (binnen een vastgestelde bandbreedte) voor de domeinen technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen/wiskunde. De leerroute en de geformuleerde tussendoelen (in vaardigheidsscores, DLE's en/of functioneringsniveaus) zijn leidend voor het onderwijsaanbod van de leerling.

Bij de vaststelling van de leerroute stelt de school zich ambitieus op; met andere woorden we hebben hoge verwachtingen m.b.t. de ontwikkeling van de leerling. Vervolgens volgt de school of de leerling zich ontwikkelt conform het ontwikkelingsperspectief, en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes. Jaarlijks stelt de school vast of de ontwikkeling gunstiger, conform of ongunstiger verloopt dan in het ontwikkelingsperspectief is aangegeven. Op basis hiervan wordt het perspectief gehandhaafd of bijgesteld.

Leerroute 1

Leerlingen in leerroute 1 hebben een uitstroombestemming van havo/vwo of vmbo tl/gl. Dat wil zeggen dat zij ondanks een specifieke beperking voldoende leercapaciteit hebben om naar deze schoolsoorten door te stromen. Voor deze groep leerlingen is het belangrijk dat hen voldoende hulpmiddelen ter beschikking staan, doelen indien nodig gedispenseerd kunnen worden en dat bij toetsing rekening gehouden kan worden met hun beperking.

Leerroute 2

Ook voor leerlingen in leerroute 2 die doorstromen naar het vmbo bb/kb is het wenselijk referentieniveau 1F te behalen. Deze leerlingen zijn echter minder in staat tot een hoog leertempo. Met andere woorden, ze doen er langer over, omdat ze

langzamer leren. Meer gestructureerde instructie en meer herhaling om de elementaire vaardigheden te automatiseren is voor hen nodig.

Leerroute 3

Leerroute 3 is de route voor leerlingen met de uitstroombestemming praktijkonderwijs of vso. Op basis van functionaliteit zijn hier een aantal doelen/beschrijvingen uit het referentiekader weggehaald. De overweging hierbij is dat het beter is deze leerlingen zaken te leren die ze gezien hun leercapaciteit aankunnen en die relevant zijn voor hun toekomstperspectief wat betreft scholing en werk. Door sommige onderdelen nu minder of geen prioriteit te geven ontstaat ruimte (= tijd) om andere onderdelen steviger te doen. Het streven is dat deze leerlingen aan het eind van het (speciaal)basisonderwijs belangrijke onderdelen van 1F halen. In het praktijkonderwijs werken ze nog verder aan het behalen van referentieniveau 1F.

Burgerschapsonderwijs

In het SO bieden we met de methode '*Leefstijl actief burgerschap en sociale integratie*', '*Argus Clou*' en '*Topontdekkers*' aan. De lessen worden naar de leerlingen en in het rooster beschreven als '*Leefstijl*'. Wij vinden het belangrijk dat de leerlingen met diverse maatschappelijke onderwerpen in aanraking komen en deze kennis zich eigen maken. In deze methode komen drie domeinen (democratie, participatie en identiteit) aan bod die aansluiten bij onze visie. Deze domeinen zijn door de lessen verweven vanaf groep 1 t/m groep 8. Tevens besteedt deze methode aandacht aan sociale integratie.

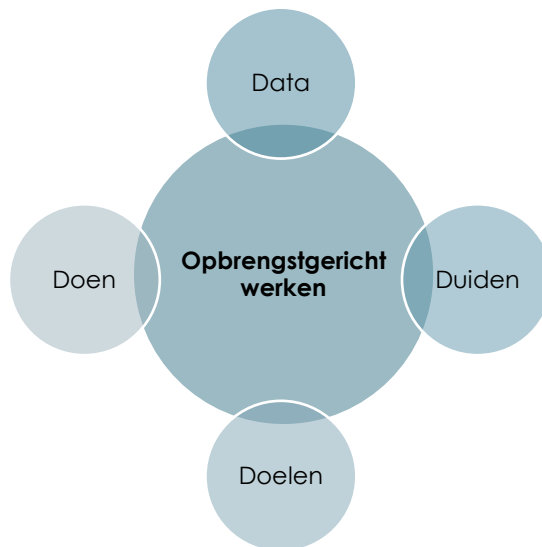
Daarnaast nemen, vanaf groep 6, uit elke groep 2 leerlingen, deel aan de leerlingenraad. Zij maken kennis met democratische processen en – besluitvorming. Zij brengen verslag uit aan de overige leerlingen in de groep, zodat het gevoel van samenhang en inspraak ook ontstaat.

De Leefstijl lessen worden aangevuld met project waarbij de leerlingen werken aan hun weerbaarheid. Rots en Water wordt aangeboden in de middenbouw en Marietje Kessels Project voor groep 8. Hierbij leren de kinderen op te komen voor zichzelf. Ze bespreken met elkaar hoe je ongewenste situaties kunt voorkomen, en hoe te handelen als je toch in een ongewenste of onveilige situatie komt. Zij leren zichzelf in een veilige situatie te plaatsen en hulp te vragen.

Opbrengstgericht werken

Wij werken via het 4D Model om opbrengstgericht te werken. Wij hebben hiervoor gekozen omdat het ons inzicht geeft om van individuele resultaten te gaan kijken naar de groepen. We gebruiken hierbij de referentiekaders als richtlijn. Het is een systematiek die de Plan – Do – Study – Act cyclus (PDSA) in zich heeft. Zo maken we iedere keer de cirkel rond. Het ondersteunt om ingezet beleid te borgen binnen de organisatie en door te ontwikkelen.

Figuur 4

Data: Feitelijke informatie - resultaten van toetsen en observaties;

Duiden: Analyseren van de feitelijke informatie;

Doelen: Vanuit de analyse realistische haalbare doelen opstellen;

Doen: Een plan van aanpak opstellen en uitvoeren om de doelen te behalen.

Middels deze cyclus wordt er gekeken naar de hoofdvakken en leren leren . Wij hebben beleidskaarten ontwikkeld voor de volgende vakken:

- Rekenen;
- Spelling;
- Begrijpend lezen;
- Technisch lezen;
- Schrijven;
- Engels;
- Leren leren;
- Veilig leren lezen (beginnend leesonderwijs);
- Sociaal emotioneel gedrag;
- Taal
- Taalbewustzijn groep 1-2

Deze beleidskaarten dragen bij aan de invulling van het plan van aanpak. Het laatste onderdeel binnen het 4D model, het doen.

Directe Instructie Model

Naast dat de beleidskaarten invulling geven aan het plan van aanpak, wordt dit school breed ook gedaan door het gebruik van het EDI Model Dit is onlangs geïmplementeerd met als doel de instructie te verbeteren en eigenaarschap meer bij de leerling te leggen. De leerling leert stapsgewijs en actief de leerstof eigen te maken. Hierdoor doen zij succeservaringen op.

1. Voor alle leerkrachten binnen onze school, geldt dat zij kennis hebben van EDI. In alle groepen en bij alle vakken waar dit mogelijk is, wordt het EDI toegepast. Een EDI les is als volgt opgebouwd: Lesdoel. Dit doel wordt expliciet met de kinderen gedeeld; door voor te lezen of op het bord te schrijven.
2. Activeren van voorkennis.
3. Onderwijzen van het concept.
4. Onderwijzen van de vaardigheid.
5. Belang van de les.
6. Begeleide inoefening.
7. Lesafsluiting.
8. Zelfstandige verwerking.

Leerlingen hebben een bepaalde mate van zelfstandigheid nodig om binnen het EDI te kunnen werken. De voorwaarden voor zelfstandig leren worden bij leerlingen opgebouwd vanaf groep 1. Vaardigheden als concentratie, intrinsieke en extrinsieke motivatie komen aan de orde. De leerlijn *Leren leren* van de CED groep vormt hierbij het uitgangspunt. Onderdelen als taakaanpak, omgaan met uitgestelde aandacht en hulpvragen, zelfstandig (door)werken, samenwerken en reflectie op het werk worden programmagericht aangeboden.

Binnen elke groep weten de leerlingen vaak vooraf of zij mee moeten doen met de instructie en in welke mate zij meedoen. Daarnaast weten zij ook welke verwerkingsstof zij moeten maken en wat ze moeten doen als ze klaar zijn. Dit wordt vaak aangegeven op het bord of de leerkracht geeft dit vooraf bij de start van de les aan.

Positive Behavior Support (PBS)

Het SO-team van onze school heeft ervoor gekozen om scholing te gaan volgen in PBS. Dit hebben ze gedaan voor hun eigen professionele handelen (ambitie schoolplan 2016-2020) maar ook omdat PBS een meerwaarde is voor de leerlingen. PBS is een evidence-based schoolsysteem voor een geïntegreerde schoolbrede en preventieve aanpak. PBS biedt een breed scala aan strategieën voor het creëren van een omgeving die het leren bevordert, gewenst gedrag versterkt en gedragsproblemen voorkomt. De PBS waarden (Veiligheid, Respect en verantwoordelijkheid) vormen met de schoolbrede gedragsverwachtingen het fundament onder de 5 pijlers: Schoolbreed, Preventief, Positieve benadering, Data gestuurd, Samenwerking met partners.

Binnen de school hangen overal groene bordjes waarop de 3 PBS Waarden te zien zijn. Leerkrachten spreken gedragsverwachtingen uit gekoppeld aan een van deze waarden.

OPP

Elke leerling heeft een Ontwikkelings Perspectief Plan (OPP). Binnen zes weken na de start bij ons op school wordt voor iedere leerling een OPP opgesteld.

In het OPP wordt zo bondig mogelijk de volgende informatie van de leerling weergegeven:

- Persoonlijke gegevens
- Integratief beeld
- Capaciteiten
- Ontwikkelperspectief
- Schoolverloop
- Eventuele diagnose
- Didactische scores
- Sociaal emotionele scores
- Leren leren scores
- Onderwijsbehoeften

De Pedagogische en didactische basisaanpak vormt de basis voor het handelen in de groep. De informatie uit het OPP vormt de basis voor het specifiek handelen naar de leerling. Het OPP wordt jaarlijks geëvalueerd met ouders door de leerkracht, gedragswetenschapper en/of intern begeleider. Het handelingsdeel (actuele hulpverlening, de onderwijsbehoeften en het ontwikkelingsperspectief) wordt 2-jaarlijks geëvalueerd.

Volgen van de leerling

Leerlingen worden intensief begeleid en gevolgd om aan hun leer- en ontwikkelingsbehoeften te kunnen voldoen. Het cyclisch proces van observatie, toetsing, gesprekken met ouders, planning en onderwijs is van groot belang.

Belangrijk bij het proces zijn:

- De school doet het intake onderzoek, bestudeert het dossier en stelt een eerste aanzet voor het ontwikkelingsperspectief (OPP) op;
- De betrokken leraren schrijven specifieke handelingsplannen en zijn eigenaar van het OPP;
- Bij het voorbereiden van de lessen en specifieke handelingsplannen zijn het ontwikkelingsperspectief en de daar van afgeleide ontwikkelingsdoelen in DLE, vaardigheidsscores en/of functioneringsniveaus, leidend voor het onderwijsaanbod;
- Het ontwikkelingsperspectief is een dynamisch perspectief en wordt bij planbesprekingen besproken; bijstelling is mogelijk na de jaarlijkse evaluatie;
- Het ontwikkelingsperspectief wordt met de ouders besproken na de intake en tijdens ouderavonden;
- Ontwikkelingsdoelen in vaardigheidsscores, DLE's en/of functioneringsniveaus gelden voor de ontwikkelingsgebieden technisch lezen, begrijpend lezen, rekenen en spelling, en worden jaarlijks voor twee toetsperiodes vastgesteld.

Instrumenten die wij gebruiken voor het volgen en toetsen van de leerling zijn:

- Methodegebonden toetsen;

- LOVS toetsen: Leerling- en onderwijsvolgsysteem vanuit CITO;
- ParnasSys: Leerlingvolg- en leerlingsadministratiesysteem;
- OVM : Sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem

Basisaanpak

Door het in kaart brengen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen vormen wij de basis voor het leerkracht handelen binnen de verschillende arrangementen. Veel voorkomende onderwijsbehoeften zijn vertaald naar een pedagogische en didactische basisaanpak. Daar waar bovenop de basisaanpak een leerling extra onderwijs- en/of ondersteuningsbehoeften heeft worden deze beschreven in het OPP van de leerling.

Didactische basisaanpak

EDI is voor ons de basis van onze basisaanpak. Voor de hoofdvakken (rekenen, technisch lezen, spelling en begrijpend lezen) bepaalt de leerkracht in welk arrangement dit wordt aangeboden. Er worden 4 arrangementen aangeboden:

- De basisgroep;
- De plusgroep;
- De intensieve groep;
- De afbuigende leerlijn;

Twee keer per jaar, na een toetsperiode, wordt dit geëvalueerd en opnieuw opgesteld volgens de 4D cyclus. Leerlingen kunnen pas in een afbuigende leerlijn geplaatst worden na besluit van het Zorgteam.

Didactische basisaanpak binnen een combinatiegroep

Bij de hoofdvakken zorgen we ervoor dat de instructielessen, voor verschillende groepen, om en om gegeven kunnen worden door de leerkracht. Wanneer de ene groep instructie krijgt, gaat de andere groep zelfstandig aan het werk. Hierin kan een duidelijke rol voor een onderwijsassistent beschreven zijn.

Wat je niet weet, mag je overslaan en later vragen wanneer je aan de beurt bent. Met behulp hiervan werken de kinderen aan het omgaan met uitgestelde aandacht.

Na de klassikale instructie, gaan leerlingen aan het werk. De verlengde instructie volgt enkel voor de leerlingen van het intensieve arrangement, waarin korte stukken van zelfstandigheid gevraagd wordt van de leerlingen, om tussendoor de anderen te controleren. Deze korte momenten van controle, worden uitgebouwd na verloop van tijd.

Doordat de klas verdeeld is in twee groepen, is de nabijheid van de leerkracht te realiseren.

De klaaropdracht wordt ingezet als taak nadat de verwerking van de betreffende les is afgerond. De klaaropdracht heeft altijd betrekking op het betreffende vakgebied bv het werken in werkboekjes, waarin taal, rekenen, schrijven en ontspanning zit. Hiermee kunnen de kinderen die klaar zijn, zelfstandig aan het werk. Terwijl ze nuttig bezig zijn, kan de leerkracht de verlengde instructie weer oppakken, mocht dit nodig zijn.

Pedagogische basisaanpak

Om de randvoorwaarden goed te hebben voor de didactische basisaanpak hebben wij ook een pedagogische basisaanpak opgesteld. Hierbij kijken we naar:

- Structuur in de ruimte;
- Structuur in de tijd/activiteit;
- Gevolgen van gedrag;
- Leerkrachtgedrag.

Structuur in de ruimte

Alle groepen hebben een eigen lokaal. De parallelgroepen zitten zoveel mogelijk in dezelfde gang. In principe is er een onderbouwgang en een bovenbouwgang.

Deze keuze is gemaakt om de rust te bevorderen, er is ook gekozen voor verschillende pauzetijden voor de onder- en bovenbouw.

De basis van de lessen vinden plaats in het eigen lokaal, behalve de gymlessen. De groep wordt door de leerkracht en eventueel de assistent van en naar de gymles gehaald en gebracht. De leerkracht en de assistent blijven aanwezig bij het omkleden. Ook hier gelden de schoolregels. De eerste 8 weken van het schooljaar is de leerkracht in principe aanwezig. Daarna eventueel op aanvraag van de gymleerkracht of als er andere redenen zijn. Tevens is de leerkracht aanwezig bij de eerste gymles van een nieuwe geplaatste leerling in de groep. Dit geldt in principe ook voor de muzieklessen.

De jongste groepen en de leerlingen van de structuurklas hebben lessen in de speelzaal onder begeleiding van eigen leerkracht en assistent.

In het lokaal

Alle leerlingen:

- Hebben een vaste plaats in het lokaal;
- Zitten met hun gezicht naar het bord;
- Zitten alleen of in een tweetal (drietal altijd in overleg met de GW);
- Van hetzelfde jaar zitten dicht bij elkaar (alleen in combinatiegroepen).

Er wordt alleen afgeweken van het bovenstaande als dit aansluit bij de behoefte van de leerling. Een onderbouwning is dan te vinden in het OPP van de leerling.

Er zijn momenten waarop de leerlingen niet aan hun eigen tafel zitten, maar bijvoorbeeld aan de instructietafel, in de bijruimte, of bij samenwerkingsopdrachten aan de tafel van een andere leerling.

De klaslokalen zijn duidelijk, overzichtelijk en prikkelarm ingericht. Dit betekent dat creatieve werken e.d. alleen achter in het klaslokaal hangen en de werkplekken en de bureaus opgeruimd zijn. Er wordt gebruik gemaakt van zoveel mogelijk dichte kasten. In de lokalen zijn vaste plekken voor borden, klokken en eventuele andere leermiddelen.

In iedere klas hangen de vijf gedragsregels die binnen het gehele SO gelden. Er kunnen groepsspecifieke regels afgesproken worden. Deze staan vermeld in de groepsaanpak en hangen zichtbaar in de klas.

De vijf basisregels die gelden voor iedereen:

1. Je handen zijn bij jezelf;
2. We spreken vriendelijk met elkaar;
3. We vragen hulp als iets moeilijk is;
4. Je hebt zorg voor de spullen van jezelf en de ander;
5. We luisteren naar elkaar.

Beweging in de school

Er zijn looproutes vastgesteld voor de leerlingen om de bewegingen zo goed mogelijk te stroomlijnen. Ook zijn er afgesproken stoppunten opgenomen. De groepen lopen altijd onder begeleiding van een leerkracht en/of assistent. Op de gang wordt er zacht gepraat en rustig gelopen.

Beweging de school in en uit

Iedere groep heeft een vaste verzamelplek. De gedragswetenschappers zijn betrokken bij het opstellen van het overzicht van de verzamelplekken en looproutes. De groep wordt bij het naar binnen en naar buiten gaan altijd begeleid door leerkracht en/of assistent. De leerkrachten en assistenten staan bij de verzamelplaats als de bel gaat. Op de verzamelplaats kunnen leerlingen een aangewezen plaats hebben.

In PBS gedragsles 1, staat de gewenste wijze beschreven waarop de leerlingen naar binnen komen.

Toezicht & Pauze

In principe zijn er geen groepen leerlingen zonder toezicht. Afhankelijk van het ontwikkelingsniveau van de leerlingen en de behoeften van de leerlingen wordt bepaald in welke situaties er sprake kan zijn van indirect toezicht.

Ook buiten is toezicht aanwezig.

Er zijn vier niveaus waarop leerlingen door de leerkracht worden ingedeeld in het pauzeplan. Het niveau geeft aan hoeveel structuur en verduidelijking de leerling nodig heeft om op een positieve manier buiten te spelen. Het pauzeplan is een

onderdeel van de groepsmap in de klas en wordt voor de start van het schooljaar opgesteld.

De vier niveaus:

- De leerling maakt zelf een keuze hoe hij/ zij de pauze invult en heeft hierbij geen extra begeleiding nodig.
- De leerling wordt gekoppeld aan een zone. De leerling kan hiervoor zelf een keuze maken in de voorbespreking in de klas.
- De leerling en leerkracht bepalen in overleg waar, wat en met wie hij/zij gaat spelen. Eventueel kan met een pictogram die mee naar buiten gaat de afspraak gevisualiseerd worden voor de leerling en surveillant. 'Wie' kan op het kaartje opgeschreven worden door de leerkracht.
- De leerkracht bepaalt met welke spelopdracht de leerling naar buiten gaat. Wie, wat en waar. Eventueel kan met een pictogram die mee naar buiten gaat de afspraak gevisualiseerd worden voor de leerling en surveillant. 'Wie' wordt bij samenspel op het kaartje opgeschreven worden door de leerkracht.
- Bij terugkomst in de klas wordt de pauze nabesproken

Niveau 1 is mogelijk vanaf groep 4. De leerlingen van de groepen 1 t/m 3 worden altijd ingedeeld op niveau 2, 3 of 4.

Op de speelplaats is er een mogelijkheid om gebruik te maken van verschillende zones.

Op de kleuterspeelplaats van 1-2 zijn verschillende plekken afgebakend voor verschillende spelmogelijkheden. Leerlingen in de groep 1-2 kiezen in de klas wat ze gaan doen. Dit wordt tijdens de pauze gevisualiseerd.

Pauzes worden in alle klassen kort voor- en nabesproken.

Structuur in tijd

De schooltijden zijn als volgt:

- Ma – Di – Do: 8:45 uur tot 15:15 uur
- Woe – Vrij: 8:45 uur tot 12:30 uur

Dag/weekplanning:

De dag wordt voor de leerlingen gestructureerd door vooraan in de klas te visualiseren:

- Welke datum het is;
- Welke personeelsleden werkzaam zijn;
- Welke individuele afspraken er voor leerlingen gelden die dag (behandeltijden, eten op de groep, specifieke afspraken);
- Hoe het dagprogramma eruit ziet.

Er staat een weekoverzicht op het whiteboard in iedere groep waarop enkel bijzondere activiteiten vermeld worden. Dit weekoverzicht is te vinden bij het dagprogramma.

Dagprogramma

	Groep 1-2	Groep 3-5	Groep 6-8
Volgorde van de dag	Met picto's en woorden	Met picto's en woorden	Met picto's en woorden
Het vak van het moment	Met een magneet		
Doel van leren leren	Met een picto	Met een picto en een woord	Met een woord
Subdoelen leren leren, alleen op het moment dat ze worden aangeboden	Worden verwoord en picto	Subdoelen worden in woorden gevisualiseerd als eraan gewerkt wordt.	De subdoelen worden in woorden gevisualiseerd als eraan gewerkt wordt.
Minimaal 2 energizers op een lange dag	Met een witte magneet met een E erop.		

Tijdsaanduiding

De time timer wordt gebruikt om de tijd te visualiseren. Er wordt gebruikt gemaakt van een stoplicht waarbij de leerlingen weten wat er bij de kleuren groen, oranje en rood verwacht wordt.

Gevolgen van gedrag

Belonen

Binnen onze scholengemeenschap bestaan twee beloningssystemen. Beloningen die in relatie tot de PBS gedragslessen kunt verdienen en overige beloningen. Beide systemen werken met sterren, die de leerlingen kunnen verdienen en die kunnen worden opgeteld en ingeruild voor een beloning.

Klassikaal beloningssysteem

Een leerling kan sterren verdienen door gewenst gedrag te laten zien. Het gewenste gedrag wordt voor de hele klas vastgesteld. Op een whiteboard voor in de klas wordt het aantal sterren dat de leerlingen verdienen bijgehouden.

Wanneer een leerling zich aan de afspraken houdt bij de PBS gedragslessen kan een ster verdiend worden.

In het klassikale systeem kan een leerling "ad hoc" sterren verdienen. Deze sterren

kan de leerkracht naar eigen inzicht inzetten. Deze sterren worden naar de leerlingen benoemd als 'extra sterren'. Deze mogelijkheid blijft het gehele jaar bestaan. Per leerjaar is er een richtlijn hoeveel ad hoc sterren er uitgedeeld worden per dag. Deze richtlijn staat genoteerd in het protocol van het beloningssysteem. In overleg met de gedragswetenschapper kan er afgeweken worden van de richtlijn.

Binnen PBS kunnen leerlingen tokens verdienen, deze worden omgezet naar sterren voor het klassikale beloningssysteem.

Consequenties

Leerlingen die zich niet aan de vijf schoolregels houden krijgen te maken met consequenties. Dit systeem kent de volgende stappen en volgen we de reactieprocedure (PBS):

- De leerling krijgt een mondelinge waarschuwing, waarbij het gewenste gedrag benoemd wordt;
- Als de leerling het gewenste gedrag niet gaat vertonen, wordt de blauwe kaart neergelegd (visuele waarschuwing). De leerkracht bepaalt hoe lang de blauwe kaart blijft liggen, dit geldt voor een beperkte tijd en stapt uit de situatie;
- Als de leerling het gewenste gedrag niet gaat vertonen, wordt de blauwe kaart omgedraaid, waardoor ook de consequentie zichtbaar wordt. Er is geen mogelijkheid om de eenmaal gegeven consequentie ongedaan te maken;
- Als de consequentie is uitgevoerd volgt een korte en positieve afsluiting. De leerling wordt positief benaderd en er wordt uitgesproken wat er de volgende keer van de leerling verwacht wordt.

De leerkracht bepaalt de consequentie. Er zijn situaties dat een consequentie gegeven kan worden zonder dat er een waarschuwing heeft plaatsgevonden. Het bovenstaande systeem geldt alleen in de lessen en niet in de pauzes.

Binnen de school zijn Time Out Begeleiders (TOB) actief. Deze kunnen ingezet worden op elk gewenst moment. De functie van TOB wordt later duidelijk uitgeschreven.

Leerkrachtgedrag

Als leerkracht op onze school wordt binnen de pedagogische basisaanpak het volgende van je verwacht:

- Aan het begin van de dag verwelkomt de leerkracht de leerlingen individueel;
- Aan het begin van de dag wordt de dag met de groep besproken, bijzonderheden en veranderingen worden doorgenomen. Afspraken worden gevisualiseerd;
- De leerkracht is het vaste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders;
- De leerkracht ondersteunt/coacht de vakleerkracht als dit nodig is;

- De leerkracht observeert de leerlingen en heeft de signaalfunctie naar het Zorgteam.
- De leerkracht onderhoudt op een afgesproken manier structureel contact met ouders, zoals beschreven in het protocol oudercontacten;
- De leerkracht handelt vanuit de beschreven onderwijsbehoeften vermeld in het OPP, eventueel gerelateerd aan een diagnose;
- De leerkracht werkt vanuit de PBS gedachte, waarbij gedragsverwachtingen worden uitgesproken;
- De leerkracht begrenst ongewenst gedrag en geeft concreet aan wat in die situatie gewenst gedrag is. De leerkracht beoordeelt vervolgens of het systeem rondom consequenties ingezet wordt en/of er gebruik gemaakt wordt van het time-out protocol;
- De leerkracht is bekend met het anti-pest protocol en in overleg met het zorgteam kan de 'no blame' methode worden ingezet;
- De leerkracht handelt vanuit de trauma sensitieve aanpak:
  - De leerkracht zorgt altijd dat hij/zij de leerling vertrouwen geeft in zijn kunnen en blijft eisen stellen;
  - De leerkracht ziet het gedrag van het kind los van het kind;
  - De leerkracht checkt zijn/haar aannames en observeert goed. Vraagt aan de leerling zelf wat er aan de hand is;
  - De leerkracht leert leerlingen elkaar te helpen, te begrijpen en te steunen en de aanpak daarop af te stemmen.

Ouders en school

Wij hechten op school veel waarde aan ouderbetrokkenheid. Samenwerking tussen school en ouders betekent elkaar versterken met als gezamenlijke doel het kind optimale ontwikkelingskansen te bieden.

Visie op samenwerking Wij geloven dat ieder kind, iedere leerling recht heeft op een goede samenwerking tussen school en ouders/verzorgers. Ouderbetrokkenheid is een gelijkwaardige en niet vrijblijvende samenwerking tussen ouders/verzorgers en school. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken zij aan de (school)ontwikkeling van het kind.

Ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. School is verantwoordelijk voor het onderwijsleerproces van de leerling. Opvoeden stopt niet thuis en leren stopt niet op school. Daarom verlopen beiden processen niet los van elkaar. Samenwerking tussen school en oude

DEEL 3: EXTRA ONDERSTEUNING

De definitie van extra ondersteuning is dat de onderwijsbehoeften van de leerling dermate intensief en complex zijn, dat deze meer dan de (aanvullende) basisondersteuning vragen. Wij hebben intern veel expertise in huis maar kunnen daarnaast ook een beroep doen op onze collega scholen, de verschillende samenwerkingsverbanden o.a. Plein 013, of andere instanties.

In dit deel wordt weergegeven hoe wij de extra ondersteuning aanbieden, welke ambities wij hebben wat betreft extra ondersteuning en waarvoor wij hulp inroepen van externe instanties.

Interne Specifieke Expertise

Om een goed overzicht te krijgen van de expertise die wij in huis hebben, bespreken we in dit deel de experts die van belang zijn bij de uitvoering van de extra ondersteuning, de interne specifieke expertise.

Hierin maken wij onderscheidt in:

- ondersteuning van de leerling(en);
- ondersteuning op schoolniveau voor professionals en ouders;
- leden van de Commissie van Begeleiding (Zorgteam).

Sommige experts hebben een dubbelrol, deze worden per onderdeel beschreven.

Ondersteuning van de leerling(en)

Intern Begeleider:

Naast begeleiding en coaching van de leerkrachten en het bewaken van de zorgstructuur, heeft de Intern Begeleider (IB) gesprekjes met leerlingen om te komen tot handelingsplannen in de klas. Ook kan de IB-er een rol hebben in de uitvoering hiervan. De IB-er draagt zorg voor leerlingen wanneer deze tijdelijk niet in de klas kunnen zijn. Dit kan zijn voor een korte afgebakende tijd (half uur) of voor een interne cooling down (dagdeel of hele dag).

Fysiotherapeut:

De fysiotherapeut onderzoekt en behandelt leerlingen die belemmerd worden in hun motorische ontwikkeling en hun bewegend functioneren. De behandeling is erop gericht om de motorische vaardigheden van de leerling te verbeteren en de motorische mogelijkheden te vergroten. Dit alles in functie van het onderwijsleerproces. Indien nodig worden leerlingen gescreend/onderzocht. Therapie kan zowel individueel als ook in groepsverband worden aangeboden.

Daarnaast is de fysiotherapeut ook gespecialiseerd in Sensorische Integratie, onderzoek en behandeling van zintuigelijke informatieverwerkingsproblematiek. Dit is veel voorkomend bij leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum, DCD, en AD(H)D. De leerlingen zijn vaak druk, angstig, onhandig of hoogsensitief. Onderzoek vindt plaats door het invullen van observatielijsten (o.a. Sensory Profile) en sensomotorische observatie, waarna een plan van aanpak wordt gemaakt in samenspraak met ouders, leerkracht en gedragswetenschapper. Tijdens de behandeling worden sensomotorische prikkels gedoseerd aangeboden, met als doel verandering aan te brengen in de manier waarop het zenuwstelsel van de leerling de sensorische informatie organiseert, zodat de leerling beter in staat is tot interactie met de wereld om zich heen.

Gedragswetenschappers:

De gedragswetenschappers verzorgen de begeleiding en coaching van leerkrachten in de omgang met de leerlingen, op orthopedagogisch gebied. Ook voeren zij individuele begeleidingsgesprekken met leerlingen (psycho-educatie, bespreken problemen op het gebied van functioneren in de klas en hoe hiermee om te gaan). Bv. een leerling loopt vast in de klas; er is vaker sprake van externaliserende gedragsproblematiek in de klas en de leerling kan zich niet voldoende herstellen met de gangbare methode/stappenplan volgens het crisis-begeleidingsmodel (time out).

Kinder-, jongerencoach:

De kinder-, jongerencoach werkt vraag gestuurd aan het versterken van de vaardigheden van de leerling. Dit doet de coach d.m.v. diverse begeleidingstechnieken. De coach en leerling werken tot op het niveau dat toereikend is om weer zelfstandig verder te kunnen met het leerproces en de sociaal-, emotionele activiteiten in en rond de school. Deze vorm van begeleiding kan worden ingezet voor leerlingen waarbij sprake is van een stagnatie in de ontwikkeling op dit vlak. Het is een kortdurende begeleidingsvorm van gemiddeld 8 begeleidingssessies van 45 minuten die binnen school kan worden ingezet. Verlenging is mogelijk na evaluatie en vaststelling van concrete doelen. De insteek die wordt gekozen door de coach is afhankelijk van de hulpvraag en de mogelijkheden van de leerling. Er wordt tijdens de begeleiding samengewerkt met ouders, leerkracht Zorgteam. Ook het betrekken van andere leerlingen uit de klas behoort tot de mogelijkheden om een transfer naar de leer- en leefomgeving van de leerling te bewerkstelligen.

Time-out begeleider (TOB):

Het time-out beleid is gebaseerd op het crisisbegeleidingsmodel. Kern van dit model is dat het overwegend een preventief karakter heeft en uitgaat van het positieve. Bij oplopende spanning bij een leerling worden zes fasen onderscheiden: Fase 1; Rust Territoriaal evenwicht. Fase 2; Angst voor controleverlies, verandering van het 'normale' gedrag (nog wel realiteitsbesef). Fase 3; Verlies van controle. Fase 4; Chaos, acting-out, het gebruik van destructief gedrag. Fase 5; Ontspanning,

terugkeer van realiteitsbesef. Fase 6 Evaluatie en terugkeer naar Fase 1.

Door te werken met vaste time-out begeleiders binnen de afdelingen van de school en goede registratie, wordt relevante informatie op leerling- en leerkrachtniveau verzameld. Deze informatie kan ondersteunend werken in een begeleidingstraject op maat. De TOB-ers zijn, evenals alle medewerkers van de organisatie, geschoold via de DDG-training (omgaan met dreigend en destructief gedrag). Hierdoor is men vaardiger in het voorkomen van agressie en in onveilige situaties zijn medewerkers in staat leerlingen zorgvuldig fysiek te begeleiden en te verplaatsen naar een plek waar ze tot rust kunnen komen (de zgn. time-out ruimte).

De TOB-ers zijn middels een telefoon gedurende de gehele dag oproepbaar binnen de school.

Ondersteuning op schoolniveau voor professionals en ouders

Leden van het zorgteam (Adjunct-directeur, gedragswetenschapper, intern begeleider, school maatschappelijk werkende en op afroep de schoolarts)

Gedragswetenschapper:

De gedragswetenschapper is binnen de Zorgteam op verschillende vlakken actief:

- Lijn uitzetten in de groepsaanpak, hierbij uitgaand van de problematieken/behoefte van de leerlingen. Hierbij kijken naar het aanbrengen van structuur, duidelijkheid en overzicht in de omgeving van de leerling, gebruik van hulpmiddelen in de klas, gebruik van het beloningssysteem en het sanctioneringssysteem, het handelen van de leerkracht;
- Handelingsadviezen geven aan de leerkracht voor de klas en individuele leerlingen. Handelingsadviezen geven voor de organisatie als geheel. Op basis van de behoefte van de leerling, blijvend (bij)sturen om zodoende ontwikkeling te bewerkstelligen;
- Ontwikkelingsperspectief (alle leerlingen) en uitstroomniveau (vanaf groep 6) vaststellen, evalueren en evt. bijstellen middels de OPP besprekingen die zijn geïntegreerd in de zorgstructuur van de school. Eventueel tussentijds bijstellen op basis van nieuwe inzichten;
- Bespreken van leerlingen van verschillende zorgniveaus en hierop acties uitvoeren en lijnen uitzetten (vaststellen handelen, aanpak in de klas, onderzoek/observaties om dit te ondersteunen/verhelderen, samenbrengen van verschillende systemen en instanties, evalueren). Inbreng nieuwe leerlingen met hierbij opgesteld start OPP;
- Ondersteunen/begeleiden in de klas. Door aanwezigheid en observatie in de klas bevragen en sturen van leerkrachten op handelen/interactie naar leerlingen vanuit hun specifieke problematiek en hulpvragen/behoefte;
- Oudercontacten onderhouden n.a.v. aanmelding, traject in het zorgteam OPP aanpassingen, hulpverleningstrajecten en onderzoeksresultaten;
- Samenwerking en overleg met diverse hulpverlenende instanties;

- Verslaglegging van een intelligentie onderzoek, welke is afgenomen door de psychologisch assistent;
- Eindverantwoording dragen voor het complete aanbod van alle individuele trainingen en begeleidingstrajecten voor de leerlingen binnen de gehele organisatie;
- Het opzetten, voorbereiden en leiden van scholingsactiviteiten op teamniveau;
- Het mede informeren van het team over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (ortho)pedagogisch handelen.

Intern Begeleider (IB):

De intern begeleider begeleidt (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in hun professionele ontwikkeling door:

- Het verrichten van coördinerende activiteiten op het gebied van leerlingenzorg;
- Observeren en coachen van (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in de groep bij het lesgeven en begeleiden van leerlingen;
- Het ondersteunen van de leerkracht bij het schrijven van groepsplannen en eventuele individuele (kortdurende) handelingsplannen;
- Het organiseren van, en leidinggeven aan, groeps- en perspectiefbesprekingen op basis van groepsplannen en OPP's;
- Het (mede)organiseren en/of uitvoeren van scholingsactiviteiten binnen de organisatie;
- Het activeren van (vak)leerkrachten op het gebied van deskundigheidsbevordering in hun persoonlijke ontwikkeling;
- Het activeren- en begeleiden van collegiale consultatie tussen (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten;
- Het begeleiden van (vak)leerkrachten bij het invoeren van onderwijskundige vernieuwingen;
- Het mede informeren van het team over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (ortho)pedagogisch en (ortho)didactisch handelen;
- Het opstellen van de jaarlijkse toetskalender, het bewaken van de uitvoering daarvan en het verzamelen van toetsgegevens en/of groepsoverzichten, schoolanalyses van data.

Daarnaast coördineert de intern begeleider activiteiten in het kader van onderwijsvernieuwing door:

- Introductie en implementatie van nieuwe methoden, leermiddelen en werkvormen. Het begeleiden/ondersteunen van de invoering van deze onderwijsvernieuwingen door leerkrachten te coachen;
- Mede opzetten, implementeren en borgen van het leerlingvolgsysteem.

Overige algemene taken van de intern begeleider:

- Als lid van het Zorgteam is de IB-er voor de leerkrachten, de poortwachter, naar het zorgteam;
- Begeleiden/inwerken van nieuwe (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten;
- Aanspreekpunt voor ouders en externe partners m.b.t. alle zaken gerelateerd aan de zorgstructuur van de gehele school;
- Het coördineren terugplaatsing naar het (speciaal) basisonderwijs, het initiëren en coördineren van arrangementsaanvragen/ toelaatbaarheidsverklaringen en het coördineren van de aanmeldingen en verwijzingen van leerlingen.
- Proces van aanmelding coördineren in het contact met ouders, scholen en samenwerkingsverband

Schoolmaatschappelijk werker:

Het werk van de schoolmaatschappelijk werker bevindt zich in het gebied: school en thuis en hulpverlening.

- Probleeminventarisatie en hulpvraag formuleren. Toeleiding naar speciaal hulpaanbod en geïndiceerde zorg. Doel: het in kaart brengen van de problemen die de leerling in het dagelijkse leven ervaart op de gebieden: sociaal; emotioneel, zelfredzaamheid en gezinsbelasting;
- Informatie, advies en praktische dienstverlening. Doel: ouders verwijzen naar instanties op het gebied van hulpverlening, dagbesteding en financiering;
- Voorlichting en preventie. Doel: contact onderhouden met ouders, hulpverlening, ketenpartners en veiligheidsinstanties. Het leiden van oudergespreksgroepen en ouderavonden;
- Signalering. Doel: onder de aandacht brengen en vragen stellen over veiligheid en stagnering van een kind in ontwikkeling. Dit kan op het gebied van thuis, wonen, schoolgang en vrije tijd;
- Lichte pedagogische- en psychosociale hulp. Doel: ouders adviseren bij opvoedproblematiek. Uitleg en ondersteuning geven aan ouders en of jeugdigen bij pestproblematiek. Dit zijn kortdurende trajecten die na 3-5 keer worden afgesloten of doorverwezen.

Schoolarts:

De schoolarts, is vanuit de GGD, verbonden aan school en verricht standaard onderzoek aan vier- en elfjarige. Net als op alle andere reguliere scholen. De schoolarts neemt op aanvraag plaats in de Commissie Van Begeleiding. Via de ZORGTEAM kunnen vragen gesteld worden aan de schoolarts op medisch vlak. De schoolarts (en kinderarts) zijn intermediair tussen de school, de ziekenhuizen en behandelinstellingen.

Er is inzichtelijk gemaakt welke interne specifieke expertise, wij, met regelmaat op school hebben rondlopen.

In tabel 1 een overzicht wat in huis is en wat wij op korte termijn snel in de school kunnen halen, wanneer de hulpvraag daar naar is:

Expertise onderwerp	Aanwezig op school	Snel beschikbaar
Visuele beperking	Nee	Ja
Auditieve beperking	Ja	Ja
Taalontwikkelingsstoornis	Ja	Ja
Cognitieve beperking	Ja	Ja
Motorische beperking	Ja	Ja
Beperking door langdurige ziekte	Nee	Ja
Autisme Spectrum Stoornissen	Ja	Ja
ADHD	Ja	Ja
Dyslexie/Dyscalculie	Ja	Ja
Overige psychiatrische aandoeningen	Ja	Ja
Gedragsproblemen	Ja	Ja
Onderwijsachterstanden andere culturen	Nee	Ja

Tabel 1

Overig onderwijsondersteunend personeel

Naast dat de school divers onderwijsondersteunend personeel in huis heeft, zijn er ook functies verplicht gesteld door de Inspectie van het Onderwijs.

Intern vertrouwenspersoon:

De interne vertrouwenscontactpersoon is een medewerker van school bij wie leerlingen of ouders/verzorgers terecht kunnen met een klacht over machtsmisbruik. Als interne vertrouwenscontactpersoon zetten zij de volgende stappen:

- luisteren naar de klacht;
- informatie geven over de klachtenprocedure;
- overleggen met de externe vertrouwenspersoon;
- eventueel verwijzen naar de externe vertrouwenspersoon;
- contact houden met degene die de klacht heeft ingediend;

De Interne vertrouwenspersonen hebben geheimhoudingsplicht. Zij hebben een belangrijke taak op het gebied van preventie van machtsmisbruik op school. Contactgegevens zijn op te vragen bij de directie.

Externe vertrouwenspersoon:

De externe vertrouwenspersonen zijn deskundigen op het gebied van machtsmisbruik. Na een melding van een ingrijpende gebeurtenis of (seksueel)

overschrijdend gedrag op school is hun handelen erop gericht om ernstige problemen zoveel als mogelijk te voorkomen. Zij geven deskundig advies en professionele ondersteuning. Zij kunnen meer ondersteuning bieden dan de interne vertrouwenspersoon op school

Anti pest/sociale veiligheidscoördinator:

We hebben samen regels en schoolbrede verwachtingen afgesproken om een veilig schoolklimaat te waarborgen. We beschikken over een anti-pest protocol en voeren een actief beleid tegen pesten. Waarbij ook de methode No-Blame kan worden ingezet. De anti pest/sociale veiligheidscoördinator zorgt ervoor dat er actief beleid wordt gevoerd.

Materialen

In dit deel willen we voor u in kaart brengen welke materialen wij gebruiken om extra ondersteuning te bieden. Hierin maken wij onderscheid in lesgebonden materialen en materialen ter ondersteuning van het welbevinden van de leerling(en).

Lesgebonden materialen

In Deel 2: Basisondersteuning is aangegeven dat wij werken met reguliere methodes omdat dit er mede voor zorgt dat een doorgaande didactische ontwikkeling mogelijk is, als een leerling van school wisselt.

In tabel 2 krijgt u een overzicht van de materialen per vakgebied. Hierin wordt aangegeven wat de reguliere methode is en wat als remediërende methode ingezet kan worden.

Vak	Reguliere methode	Remediërende methode
Kleuteronderwijs	Kleuterplein	
Rekenen	Wereld in Getallen	Maatwerk De Zuid Vallei Met sprongen vooruit Geld-Meten-Wegen-Tijd Zo reken ik ook Rekentijgers (uitdagend materiaal) Breinbrekers (uitdagend materiaal)
Technisch Lezen	Veilig Leren Lezen (groep 3; KIM Versie) Estafette versie 2	Connect Lezen Ralfi Lezen ELLO DMT-oefenmap Flits Woordenhaai Leesladder Leesweg Leeslijn Aap-zee-koe Speciale (aanvankelijke) leesbegeleiding
Begrijpend Lezen	Nieuwsbegrip	De Zuid Vallei
Spelling	Taal actief	De Zuid Vallei Spelling in de lift Speciale spellingbegeleiding Voorspel Veilig in stapjes Zelfstandig Spellen Taal in blokjes

Schrijven	Pennenstreken versie 3	
Taal	Taal actief	Spelen met woordstructuren Moet je luisteren Top
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Leefstijl	Doos vol Gevoelens
WO	Argus Clou	
Verkeer	Wijzer door het verkeer	
Studievaardigheden	Blitz	
Engels	Stepping Stones	

Tabel 2

Materialen ter ondersteuning welbevinden

Onder materialen ter ondersteuning van welbevinden verstaan wij materialen die als kleine aanpassing een verschil kunnen maken in de gemoedstoestand van een leerling. Te denken valt aan:

- Visuele ondersteuning: pictogrammen, gebruik van een stoplicht en time-timer;
- Bevorderen van werkhouding en concentratie: Studdy-buddy, koptelefoons, tangles, stressballetjes, schotten, mp3-spelers, bijruimtes, zitballen, wiebel- en wigkussen, trampoline;
- Begrenzen van gedrag: time-out tafel met picto's, bijruimtes in elk klaslokaal, time-out ruimtes in de school;
- Kindspecifieke fysieke belemmeringen: aangepast meubilair, schrijfhulpmiddelen, therapeutische scharen, voetenbankjes, balansborden;
- Ondersteunende leermiddelen: rekenrekjes, afdekkaarten, spellingskaarten, getallenlijn.

Methoden en technieken ter ondersteuning welbevinden

Er zijn al diverse methoden en technieken genoemd die effect hebben op het welzijn van onze leerlingen.

Hieronder treft u een beknopt overzicht:

- Leefstijl;
- Positive Behavior Support;
- Omgaan met Dreiging en Destructief gedrag;
- Traumasensitief werken;
- No Blame methode;
- Marietje Kessels Project;
- Rots en water

Structuurgroep en onderwijsbehandelgroepen

Als school bieden wij al meer dan een reguliere school. Wij zijn niet voor niets een school voor speciaal onderwijs. Onze basisaanpak is dus al uitgebreider dan normaal. Toch hebben wij binnen onze school daar nog een schepje bovenop gedaan zodat we ook echt alle leerlingen kunnen bedienen in de vraag naar

onderwijs. Wij denken in mogelijkheden en dat vraagt om extra groepen en dit onderscheidt ons met een andere school.

Al eerder werd in dit stuk de structuurgroep genoemd. Kort werd aangehaald wat de structuurgroep inhoudt. In dit deel leest u hier meer over. Daarnaast hebben wij ook een onderwijsbehandelgroep voor kleuters, Zebra en we zijn een pilot gestart voor een onderwijsbehandelgroep voor oudere kinderen, Kameleon.

Graag vertellen wij u meer over deze drie groepen.

Structuurgroep

De structuurgroep biedt ruimte aan 8 leerlingen. De groep is erg individueel gericht, ze hebben een eigen planning en een eigen speelplaats. Wel sluit de groep zoveel mogelijk aan bij de schoolse activiteiten en vieringen. Hier en daar natuurlijk met wat aanpassingen maar de leerlingen maken zeker onderdeel uit van de school.

Algemeen handelen binnen de structuurgroep

De leerlingen binnen de structuurgroep vragen om nog meer structuur, voorspelbaarheid en een grote mate van individuele aansturing dan in de reguliere groepen geboden wordt. Binnen de structuurgroep zal er een groepsaanpak gehanteerd worden voor alle leerlingen. De leerkracht corrigeert leerlingen waar nodig, maar handelt zo veel mogelijk vanuit de PBS gedachte, die schoolbreed gevolgd wordt. De leerkracht gebruikt zo kort mogelijke boodschappen. De taal die wordt gebruikt bevat geen dubbelzinnigheden. De leerkracht heeft een rustige, duidelijke en consequente aanpak naar de leerlingen.

Daarnaast zal er per individu gekeken worden wat passend is en wat niet. Hierbij wordt uit gegaan van de mogelijkheden van de leerlingen op de verschillende gebieden. Zij worden uitgedaagd om zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Wanneer er wordt afgeweken van de groepsaanpak gebeurt dit in principe altijd in overleg met de Intern Begeleider/ Gedragswetenschapper. In de structuurgroep is op de lange dagen een vaste onderwijsassistent aanwezig om te ondersteunen. Daarnaast zijn er binnen de structuurgroep mensen van externe organisaties werkzaam om leerlingen te begeleiden.

Start van de dag

De meeste leerlingen komen om 8:30u naar binnen, zij komen door de buitendeur van de structuurklas. Leerlingen die voor schooltijd buiten op de grote speelplaats spelen, komen om 8:45u via de buitendeur naar binnen wanneer de zoemer gaat.

Bij binnenkomst begroeten de leerlingen de leerkracht en assistent/stagiaire met 'goedemorgen'.

De leerlingen lopen met hun jas aan naar hun laatje en leggen daar hun eten en drinken in. Iedere leerling heeft een eigen laatje met zijn naam daarop. De leerlingen leggen eventuele waardevolle spullen in de daarvoor bestemde bak op

het bureau van de leerkracht. De leerlingen hangen hun jas en tas aan de kapstok. Dit is op de gang, daar mogen zij op fluistertoon met elkaar praten.

De leerlingen komen rustig de klas binnen en doen tot 8:45u een rustige activiteit naar eigen keuze aan hun eigen werkplek. Indien de leerlingen zaken met de leerkracht of assistent willen delen, is daar ruimte voor, op voorwaarde dat dit op een rustige manier gebeurt. Het stoplicht staat tot die tijd op oranje.

Als de zoemer gaat, komen de overige leerlingen binnen. Daarna wordt de time-timer op 15 minuten gezet. Het stoplicht gaat op oranje. De leerlingen gaan dan lezen. De leerkracht heeft nu de tijd om op eigen initiatief individuele gesprekjes met bepaalde leerlingen aan te gaan. Als de timer afgelopen is, ruimen de leerlingen hun leesboek op.

Dagplanning

Allereerst bekijken we klassikaal het verloop van de dag aan de hand van de pictogrammen.

Op het whiteboard:

- worden de dagen van de week weergegeven d.m.v. picto's;
- hangen er foto's van de mensen die de betreffende dag werken;
- worden bijzonderheden vermeld (denk aan wijzigingen in het rooster, ziekte, vervanging, verjaardag, viering enz.) zodat leerlingen worden voorbereid op eventuele veranderingen.

Aan het einde van de bespreking wordt er gevraagd of leerlingen nog vragen of belangrijke mededelingen hebben.

Het weekendgesprek wordt meegenomen in bespreking van maandag. Wanneer leerlingen willen, mogen zij kort iets vertellen over hun weekend. Er wordt niet afgewisseld in werkvormen.

Start van de les

De leerlingen zitten in verschillende jaargroepen. Aan de hand van de dagplanning kunnen de leerlingen zien welke les aangeboden wordt, daarnaast wordt dit ook mondeling genoemd. Voorafgaand aan de les wordt de leerlingen verteld welke materialen zij nodig hebben. De leerlingen horen ook of en wanneer en van wie zij instructie krijgen. Dit overzicht zal per les op het bord geschreven worden.

Daarnaast komt op het bord te staan wat de leerlingen mogen doen als zij klaar zijn. Onderwijsassistent en stagiaire zullen ook ingezet worden voor instructies. Waar mogelijk wordt de bijruimte ook gebruikt, om zo veel mogelijk de rust in de klas te bewaren. Tijdens het werken staat het stoplicht op oranje. Er wordt getracht om samen te werken, als activiteiten, waarbij de doelen van leren leren centraal staan.

Didactiek & leermaterialen

Per leerling is per vak aangegeven wat zij komend halfjaar aan leerstof maken. Voor begrijpend lezen is een groepsplan gemaakt. De overige basisvakken, zijn ingedeeld naar de doelen behorende bij het leerjaar.

De leerlingen hebben een aantal spullen standaard in hun laatje: potlood, pen, liniaal, gum, etui, kleurpotloden, stiften, lijmstift, en kladblok.

Als iets op is krijgen de leerlingen een nieuw exemplaar en wordt het ontbrekende materiaal aangevuld. Elke leerling heeft een eigen vakkenkast, behorend bij zijn werkplek. Hier liggen de benodigde materialen in per vak. De benodigdheden liggen per vak op een vaste volgorde in de vakkenkast conform hun individuele dagprogramma. Andere leerlingen hebben een wisselend programma. Wanneer leerlingen materialen herhaaldelijk kwijt raken of expres kapot maken, kunnen zij met hun sterren het nieuwe materiaal 'kopen'.

Afsluiting van de les

Wanneer de time-timer is afgelopen, ruimen de leerlingen hun spullen op. Wanneer nodig zal de les klassikaal of individueel geëvalueerd worden. Als alle leerlingen opgeruimd hebben, kan besproken worden wat het doel van de volgende les is en welke materialen daar voor nodig zijn.

Energizer

Aan het eind van de ochtend, tussen twee lessen, wordt er een energizer gedaan. Het streven is om iedereen hier aan deel te laten nemen. Indien blijkt dat dit voor een bepaalde leerling op dat moment niet haalbaar is, neemt de leerling deel door alleen te kijken of blijft de leerling op zijn eigen werkplek zitten. We doen dit om even te ontladen, te ontspannen en weer energie op te doen voor een volgende les.

Pauze

Voorafgaand aan iedere pauze, wordt de pauze voorgesproken. Structurele speelafspraken worden vast gelegd in het pauzeplan en worden door de leerkracht gecommuniceerd naar de betrokken leerlingen.

Na iedere pauze wordt de pauze nabesproken. Hierbij wordt geprobeerd vanuit de PBS-gedachte te handelen.

Voorafgaand aan de kleine pauze wordt er in de klas fruit gegeten. Hier rekenen we 10 minuten voor. Voorafgaand aan de grote pauze, wordt er brood gegeten, hier rekenen we 15 minuten voor.

De leerlingen mogen om en om hun handen wassen en hun eten en drinken uit hun eigen lade halen. Daarna gaan zij aan hun eigen tafel of aan de groepstafel zitten en eten in stilte. De leerlingen mogen dit zelf kiezen. Tijdens het eten wordt jeugdjournaal of een ander educatief programma gekeken.

De leerlingen leggen de broodtrommels en bekers terug in hun lade wanneer zij klaar zijn met eten. Net voor de bel gaat worden de leerlingen om en om naar de

gang toe gestuurd om hun jas te halen. Wanneer leerlingen hun eten of fruit niet binnen de geplande tijd op hebben, kunnen zij dit tijdens de pauze verder opeten.

Afsluiting van de dag

Als de werkplekken van de leerlingen opgeruimd zijn, pakken de leerlingen hun tas in. Dit gebeurt door hun tas uit de gang te pakken en hiermee naar hun meeneemlade te lopen om de spullen in hun tas te doen. Wanneer de leerlingen al hun spullen hebben gaan ze terug aan hun tafel zitten. Als de leerkracht hiervoor het teken geeft, komen de leerlingen in de rij staan tegen de muur van het prikbord. De leerkracht/assistent/stagiaire loopt voorop in een rij richting de taxi's. Daar wordt in de cirkel bij het schommelnest gewacht tot alle leerlingen weg zijn. Tijdens het wachten op de taxi blijven de leerlingen rustig staan in de cirkel bij het schommelnest. Wanneer een leerling naar de taxi gaat, maakt hij oogcontact en zegt 'tot morgen' zodat de leerkracht/assistent weet, dat de leerling weg gaat. De leerkracht/assistent wacht tot alle leerlingen van de groep met de taxichauffeur mee zijn gegaan en de taxi daadwerkelijk is vertrokken.

Bijzonderheden

Gym

De klas krijgt één keer per week klassikaal les van de vakdocent. De leerlingen lopen rustig door de gang en kleden zich in stilte om in de kleedkamer. Zij vouwen of hangen hun kleding op. Wanneer zij omgekleed zijn, kunnen zij in de gang wachten tot de les start.

Op woensdag wordt om de week een speelles aangeboden in de speelzaal. Dit gebeurt onder leiding van de vaste leerkracht. Hier hoeven de leerlingen niet voor om te kleden. De leerlingen doen mee op gymschoenen of op blote voeten.

Handvaardigheid/tekenles

De leerlingen komen aan de grote tafel zitten, ieder op hun vaste plaats. Aan de hand van een voorbeeld wordt de opdracht klassikaal uitgelegd. Er wordt getoond welke materialen de leerlingen nodig hebben en hoe zij deze dienen te gebruiken. Na afloop van de uitleg krijgen de leerlingen de materialen uitgereikt en gaan zij hiermee op hun eigen werkplek aan de slag. De assistent zorgt ervoor dat moeilijke handelingen al gedaan zijn en de materialen zoveel mogelijk klaar liggen aangezien er veel leerlingen zijn die motorische problemen hebben.

Vieringen

Voorafgaand aan de viering bekijkt de leerkracht hoe de viering (per individu) vorm gaat krijgen en overlegt indien wenselijk met de leerling, de ouders en gedragswetenschapper. Ouders en de gedragswetenschapper worden hier altijd van op de hoogte gesteld. De structuurgroep probeert zoveel mogelijk mee te doen aan de schoolse activiteiten.

Huiswerk

Er wordt per leerling met de intern begeleider en ouders afgestemd of huiswerk mogelijk is (vanaf groep 6).

Spreekbeurt

Er wordt per leerling afgestemd om een spreekbeurt te houden op zijn/haar niveau. Dit wordt op school voorbereid.

Gevolgen van gedrag

Volgens de pedagogische basisaanpak belonen en consequenties op gedrag.

Onderwijsbehandelgroepen

Bij ons op school hebben we zoals gezegd twee onderwijsbehandelgroepen. Groep Zebra is een kleutergroep en als pilot hebben we nu ook groep Kameleon. De Zebra groep is niet in de school gevestigd maar wel vlakbij de school, op hetzelfde terrein. De Kameleon groep is net als de structuurgroep gevestigd in de school. De kameleongroep biedt ruimte aan 5 leerlingen.

De onderwijsbehandelgroepen zijn ontstaan door een samenwerking met Sterk Huis. Het is een vorm van dagbehandeling waar zorg en onderwijs samen gaan.

Om inzicht te geven in de groepen, bespreken we hieronder de aanpak bij Kameleon.

Algemeen handelen binnen Kameleon

In groep Kameleon zitten leerlingen met zeer complexe zorgvragen, die nu geen of verminderd onderwijs volgen. Het is een onderwijs- behandelgroep. De behandeling wordt verzorgd door pedagogisch medewerkers van Sterk Huis. Het onderwijs wordt verzorgd door leerkrachten van onze school. De individuele doelen en daaruit voortvloeiend de aanpak die tijdens de behandeling worden ingezet, worden zoveel mogelijk toegepast in de klas.

Het doel is om voor de leerlingen een passende onderwijsplek te vinden binnen De Keyzer of in een andere onderwijs- of behandelsetting.

De activiteiten in de klas zijn divers, waardoor inspanning en ontspanning elkaar afwisselen. Ook wordt spelend leren ingezet. Daarnaast is er veel aandacht voor het ontwikkelen van de executieve vaardigheden door middel van spel en reflectie. Goed ontwikkelde executieve functies zijn een voorwaarde om de doelen van leren te bereiken.

De leerkracht biedt instructies en andere leerstof zowel visueel als auditief aan. Daarnaast wordt de stof waar mogelijk handelend aangeboden en is er veel aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

Verder vraagt het van de leerkracht in deze groep dat er mondeling gecontroleerd wordt of de leerlingen de opdrachten begrepen hebben voordat ze starten met hun werk. Er wordt meer tijd genomen voor de instructie en inoefening.

De leerkracht gebruikt zo kort mogelijke boodschappen. De taal die wordt gebruikt bevat geen dubbelzinnigheden. De leerkracht heeft een rustige, duidelijke, positieve en consequente aanpak naar de leerlingen.

Er wordt gewerkt op basis van de PBS-gedachte, vanuit de drie waarden: veiligheid, respect en verantwoordelijkheid.

Alle leerlingen in deze groep hebben een individueel plan van aanpak met eigen leerlijn, leertijd en afspraken.

Start van de dag

De leerlingen komen vanuit de taxi het schoolplein op of worden door gebracht. Zij lopen direct door naar binnen. Ze organiseren hun spullen en gaan aan tafel zitten.

Op de gang en in de klas zijn de leerlingen stil. De leerlingen leggen waardevolle spullen in de daarvoor bestemde bak op het bureau van de leerkracht.

De leerlingen gaan aan hun eigen tafel zitten en lezen in hun leesboek. Tijdens de leestijd (15 minuten) is er ruimte om een beloning te kiezen voor de leerlingen die dat verdiend hebben.

Na de leestijd wordt de dagplanning besproken aan de hand van de picto's op het bord.

Weekendgesprek

Het weekendgesprek wordt gevoerd op maandagochtend, aan de hand van een tekening op het digibord. Eén leerling tekent iets wat hij in het weekend gedaan heeft, de anderen mogen raden. Als het geraden is, mag de leerling kort uitweiden over de activiteit. Daarna is een volgende aan de beurt.

De les

De leerkracht geeft aan welke leerling(en) eerst zelfstandig start en wie start met instructie. De onderwijsassistent en pedagogisch medewerker kunnen de groep die zelfstandig werkt ondersteunen.

Tijdens instructies is de tafel van de leerlingen leeg, tenzij hulpmiddelen gebruikt worden.

Wanneer de leerlingen klaar zijn met de les, leggen ze hun werk open op de hoek van de tafel. De leerkracht of assistent haalt het werk op. De leerkracht of onderwijsassistent kijkt het werk met de leerling na als daar tijd voor is.

Energizer

Tussen de lessen door worden Energizers en rustmomenten ingezet met als doel de leerlingen te laten ontladen/ontspannen. Dit zijn korte momenten die in het rooster opgenomen zijn en zichtbaar zijn op het dagrooster.

Pauze

Alle leerlingen bespreken voordat ze naar buiten gaan met de leerkracht met wie ze spelen en wat ze gaan doen. Alle leerlingen leggen hun pauzeboekje klaar op tafel en gaan achter hun stoel staan (met jas aan), zodat de stoel direct is aangeschoven. De leerlingen wachten op een signaal van de leerkracht om naar buiten te gaan.

Bij binnenkomst na de pauze vullen de leerlingen hun pauzeboekje in en wachten in stilte tot de leerkracht aangeeft dat ze mogen gaan eten.

Wanneer de leerlingen terugkomen van de ochtendpauze mogen zij hun fruit en drinken nuttigen. Tijdens de fruitpauze kijken we het Jeugdjournaal. Vóór de start van het Jeugdjournaal zijn de pauzeboekjes ingevuld.

Wanneer de leerlingen terugkomen van de middagpauze gaan zij op hun stoel zitten en vullen zij hun pauzeboekje in.

De leerkracht geeft aan welke leerlingen hun broodtrommel mogen pakken. Alle leerlingen wachten op elkaar met eten. Na het signaal 'Smakelijk eten' van de leerkracht eten de leerlingen 5 minuten in stilte (rood stoplicht). Daarna eten zij nog tien minuten met een educatief programma op het digibord.

Tijdens het eetmoment mogen leerlingen niet zomaar door de klas lopen. Leerlingen die hun spullen op willen ruimen, moeten hiervoor eerst toestemming vragen met een vinger.

Er wordt een lijstje voor het toiletgebruik gemaakt en leerkracht en onderwijsassistent lopen een rondje om de pauze te bespreken, indien nodig. Dit gebeurt aan de hand van de grafiek in het pauzeboekje.

Wanneer de leerling klaar is met eten maakt hij/zij haar eigen tafel schoon.

De leerkracht kijkt wat de leerlingen mee naar school brengen (gezond eten). Ongezonde eetpatronen worden met leerlingen en ouders besproken.

Afsluiting van de dag

Aan het eind van de dag kijkt de leerkracht welke leerling rustig op zijn/haar stoel zit en benoemt dit ook. De postvakjes worden leeggemaakt. Elke leerling pakt zijn tas in en gaat achter zijn/haar tafel staan. Iedereen zet de stoel op tafel.

De waardevolle spullen worden door de leerlingen uit de bak gepakt. De bak wordt door de leerkracht uit de kast gehaald en op het bureau gezet.

Leerlingen die rustig achter hun stoel staan worden geroepen om bij de deur te komen staan. Op de gang zijn de leerlingen stil.

De klas wacht op een afgesproken plek op de taxichauffeurs en/of ouders/verzorgers.

Leerlingen die eerder naar huis gaan, meegenomen worden en/of opgehaald worden regelen dit zelf. Zij nemen afscheid door een hand te geven. Bij uitzondering kan de leerkracht, onderwijsassistent of PM-er meelopen naar de taxichauffeur, begeleider of ouders.

Bijzonderheden

Toiletgang

Tijdens de inloop vraagt de leerkracht welke leerlingen er naar de WC moeten. Deze leerlingen worden naar voren geschoven op het WC-lijstje op het bord, zodat leerlingen weten wanneer ze aan de beurt zijn. De leerling tikt de volgende leerling zachtjes aan om naar het toilet te gaan.

De leerlingen mogen na elke pauze op aanvraag naar het toilet. Ook nu wordt er gewerkt met het WC-lijstje op het grote bord. De leerlingen kunnen zo zelf de volgorde aanhouden, elkaar zachtjes roepen en zelfstandig naar het toilet gaan.

Tijdens instructies mogen leerlingen niet naar de WC. Tijdens zelfstandig werkmomenten kunnen de leerlingen met drie vingers aangeven dat zij naar de WC moeten. Leerkracht en assistent houden de toiletgang in de gaten.

Verjaardagen

Wanneer een leerling jarig is mogen zij op school trakteren, net als bij onze andere groepen. In overleg met de ouders wordt bekeken op welke dag dit zal gebeuren. In de onderbouw zijn ouders welkom bij de verjaardag in de klas.

Als het mogelijk is, vieren we het direct na de ochtendpauze. Het precieze moment wordt in overleg met de leerling besproken en aan de klas medegedeeld. Dit wordt ook op het bord aangegeven met de pictogram verjaardag.

We volgen een vast programma met de verjaardagen. Het programma verloopt als volgt:

- De leerling mag kiezen of hij op het bureau wil staan of zitten;
- Lang zal hij/zij leven (digibord);
- De leerlingen stellen de jarige vragen over zijn/haar verjaardag. De jarige mag leerlingen aanwijzen die een vraag mogen stellen. Leerlingen geven dit aan met een vinger;
- De jarige kiest een lied en mag zelf de dirigent, hardheid en snelheid bepalen;
- De leerlingen komen een voor een de jarige feliciteren. De jarige zit op het bureau. Leerlingen kijken de jarige aan tijdens het feliciteren en spreken een duidelijke felicitatie uit;

- De jarige mag bepalen of het licht aan of uit moet en welke zintuigen de leerlingen mogen gebruiken tijdens het uitdelen;
- Iedereen telt af van de nieuwe leeftijd van de jarige naar 0. Daarna bedanken we de jarige voor de traktatie;
- De jarige krijgt een kaartje waar alle leerlingen hun naam op geschreven hebben.

Gevolgen van gedrag

Volgens de pedagogische basisaanpak belonen en consequenties op gedrag.

Samenwerkingen

We werken als speciaal onderwijs school met diverse instanties samen. In dit deel willen we een aantal instanties benoemen omdat hier bijzondere samenwerkingen mee zijn of waardoor wij onze expertise verder uit kunnen bouwen.

Plein 013

Zoals eerder al aangegeven is Plein 013 ons samenwerkingsverband waarmee we samen kijken naar de zorg die geboden kan worden op de scholen in onze regio. Via Plein 013 wordt er gekeken of een leerling van een reguliere school mogelijk beter past op onze school. De intern begeleiders hebben via Plein 013 geregeld samen overleg zodat de zorg goed in kaart is en we over en weer bij kunnen springen met onze kennis en kunde. Een fijne samenwerking.

We werken met nog een paar samenwerkingsverbanden samen maar Plein 013 is voor ons de grootste speler op dit gebied.

Sterk Huis

Met Sterk Huis hebben we samen groep Zebra en pilot-groep Kameleon gestart. We slaan de handen ineen wanneer het gaat om zorg en onderwijs. Een dagbehandeling waarbij er onderwijs geboden kan worden. Binnen de groepen zijn er mensen van onze school betrokken als de gedragswetenschapper, de leerkracht en een onderwijsassistent, wij leveren het onderwijs-deel. Voor het zorg-deel levert Sterk Huis een ambulante begeleider, een pedagogisch medewerker en een gedragswetenschapper. Samen bekijken we hoe de groepen werken, wat er goed gaat, wat we aan moeten passen en we kijken naar elk kind individueel. Door deze goede samenwerking krijgen weer meer kinderen een kans.

Sterk Huis is er voor iedereen die hulp nodig heeft. Zij bieden een warme en veilige omgeving waar je terecht kunt met grote opvoedings- en ontwikkelingsvragen. Een omgeving waar je in tijden van crisis tot rust kunt komen en waar je samen kunt bouwen aan een veilig en zelfstandig leven. Ze zetten hun kennis van complexe problemen en kwetsbare situaties in om eerder risico's te signaleren en voor het voorkomen van grote problemen.

Overige samenwerkingen

Als school zien wij de mogelijkheden in elk kind en weten wij ook dat we niet alle kennis in huis hebben. We staan er dan ook altijd voor open om de expertise van buiten te halen. We willen graag mee denken en kijken naar mogelijke andere behandelingen of opties zolang het belang van het kind maar voorop blijft staan.

IVO Velden

Als instrument waarmee we de onderwijsbehoeften van de leerling in kaart brengen gebruiken we de IVO-velden van Miedema. Hierbij gaat men uit van de volgende uitgangspunten:

- Het denken vanuit de onderwijsbehoefte van de leerling is, in overeenstemming met de zienswijze van handelingsgericht werken, de basis voor goed onderwijs;
- De indicatiestelling baseert zich niet alleen op een ordening van de onderwijsbehoeften van de leerlingen (de vraag), maar ook op een ordening van de arrangementen (het aanbod);
- De indicatiestelling is geschikt om de huidige arrangementen toe te wijzen, maar ook om alle mogelijke toekomstige vormen van arrangementen toe te wijzen.

Onderwijsbehoeften en arrangementen onderscheiden zich op vijf voor indicatiestelling relevante kenmerken of velden:

1. **de hoeveelheid aandacht en tijd** (hoeveel extra tijd is er nodig of beschikbaar, welke eisen moeten we stellen aan het aantal handen in de klas of de groepsgrootte?);
2. **het onderwijsmateriaal** (welke onderwijsmaterialen zijn nodig of beschikbaar?);
3. **de ruimtelijke omgeving** (welke aanpassingen in de klas, in en om het schoolgebouw zijn nodig of beschikbaar om een normale schoolgang van de leerlingen met speciale behoeften te garanderen?);
4. **de expertise** (welke teamexpertise is nodig of beschikbaar, welke specialistische expertise is nodig of beschikbaar, met welke intensiteit?);
5. **de samenwerking met andere instanties** (samenwerking op welke basis en met welke intensiteit is nodig of beschikbaar met welke instellingen buiten het onderwijs?).

De IVO-velden biedt als instrument de mogelijkheid om het leerkracht handelen op basis van de te maken beredeneerde keuzes te versterken.

Onderstaand tabel wordt elk jaar herzien, aangepast en/of aangevuld.

IVO 1 Hoeveelheid aandacht/tijd
--

Behoeftte vanuit de basisaanpak:

- Op maat bekijken van de hoeveelheid te maken verwerkingsstof;
- Bepalen van de verwerkingstijd en hoeveelheid 'tijdsdruk';
- Een leerkracht die vaardigheden leert m.b.t. zelfstandig werken;
- Een onderwijsaanbod op maat; gedifferentieerde lesstof;
- Hulp bij het plannen en organiseren van het werk;
- Aansturing vanuit de leerkracht;
- Instructies volgens EDI ;
- Visuele en auditieve ondersteuning;
- Afwisseling tussen inspanning en ontspanning;
- Tussentijdse controle en feedback;
- Een positieve benadering: complimenten geven, positieve feedback;
- Het opdoen van succeservaringen;
- Een leerkracht die inzicht geeft in sociale situaties en sturing geeft bij de interactie met klasgenoten;
- Een leerkracht die helpt bij het uitpraten/oplossen van een conflict;
- Een leerkracht die vaardigheden leert m.b.t. samenwerken en samenspelen;
- Hulp van de leerkracht bij het leren stellen van een hulpvraag;
- Een leerkracht die helpt bij het leren (h)erkennen van opbouw van spanning en/of frustratie;
- Een leerkracht die helpt bij het leren (h)erkennen, benoemen en adequaat uiten van emoties;
- Voorspelbaarheid; wie, wat, waar, wanneer?;
- Een leerkracht die het welbevinden in de gaten houdt;
- Een vertrouwensband met de leerkracht;
- Nabijheid van de leerkracht;
- Een consequente, zakelijke benadering wanneer men negatief/grensoverschrijdend gedrag laat zien; grenzen stellen;
- aansturing in de omgang met medeleerlingen;
- (extra) herhaalde instructie en begeleide inoefening;
- aanleren en inoefening van de gedragsverwachtingen ter bevordering van het sociaal- emotionele ontwikkeling (PBS).

Behoeftte vanuit de extra ondersteuning:

- Veel herhaling;
- Een leerkracht die de methode durft los te laten;
- Een leerkracht die maatwerk kan leveren;
- Een leerkracht die hulp vraagt aan andere instanties om het beste voor de leerling te bieden;
- Het aangeboden krijgen van 1 leerstrategie i.p.v. meerdere;
- Meer één op één begeleiding;
- Kleine stapjes maken;
- Van dagbehandeling naar onderwijstijd;
- Voordoen – samendoen – nadoen;
- Expliciete aandacht voor het vergroten van de intrinsieke motivatie.

IVO 2 Onderwijsmaterialen

Behoeftte vanuit de basisaanpak:

- Uitdagend onderwijsmateriaal, passend bij de capaciteiten;
- Visuele ondersteuning;
- Orthodidactisch materiaal;
- Concreet materiaal, zoals bijv. PARWO-materiaal en de regelkaart van spelling;

- Een visuele dagplanning;
- Spullen liggen op een vaste plek;
- Onderwijsmateriaal dat past bij de instructie-niveau;
- Aangepast meubilair;
- Aangepast schrijfmateriaal;
- Inzet koptelefoon
- Inzet wiebelkussen
- 'Plus'opdrachten voor de hoog- of meerbegaafde leerlingen;
- Time-timer;
- Individuele dagplanning;
- Lesstof aangeboden in deelstappen;
- Motorische ondersteuningsmateriaal.

Behoeftte vanuit de extra ondersteuning:

- Individuele leerlijn;
- ....
- ....
-

IVO 3 Ruimtelijke omgeving

Behoeftte vanuit de basisaanpak:

- Een duidelijke en gestructureerde omgeving;
- Een prikkelarme omgeving;
- Een veilige en overzichtelijke omgeving;
- Een vaste plek in de klas;
- Een rustige werkplek;
- Een omgeving waarbij regels en afspraken duidelijk zijn;
- Een groepstafel;
- Een time-out plek;
- Plaats achteraan of juist vooraan in het lokaal; plaatsing in de groep;
- In ieder ruimte verwijzing naar de 3 PBS waarden;
- Duidelijke looproutes binnen het gebouw;
- Vaste verzamelplek op het schoolplein;
- Schoolplein verdeling in zones;
-

Behoeftte vanuit de extra ondersteuning:

- Een eigen schoolplein voor de structuurgroep en onderwijsbehandelgroepen;
- Een eigen locatie op het terrein (Zebra);
-

IVO 4 Expertise

Behoeftte vanuit de basisaanpak:

- Een leerkracht met expertise op het gebied van jonge risico kinderen;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ASS;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ADHD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met bovengemiddelde/bepaalde capaciteiten;

- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met DCD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) NLD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met dyslexie;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) dyscalculie en automatiseringsproblemen;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ODD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van Sensorische Integratie;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van hechting en trauma;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van TOS;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van PBS;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van EDI en opbrengst gericht werken;
- Een leerkracht die hulp durft te vragen aan een ander;
- Een leerkracht met kennis van en omgang met dreiging en destructief gedrag;
- Aan logopedische ondersteuning;
- Aan fysiotherapeutische ondersteuning;
- Aan ondersteuning door schoolmaatschappelijk werk;
- Aan ondersteuning door GGz;
- Aan ondersteuning door orthopedagoog/gedragswetenschapper;
- Aan ondersteuning door het Zorgteam

Behoefte vanuit de extra ondersteuning:

- Aan ondersteuning en samenwerking Sterk Huis;
- ....
- ....
- ....
- ....

IVO 5 Samenwerking met externe instanties

Behoefte vanuit de basisaanpak en extra ondersteuning:

- Afstemming tussen leerkracht, onderwijsassistent, intern begeleider en gedragswetenschapper;
- Afstemming met ouders/verzorgers;]
- Afstemming met reguliere scholen;
- Samenwerking met Plein 013;
- Samenwerking met Sterk Huis;
- Samenwerking met GGz;
- Samenwerking met Zorgboerderijen;
- Samenwerking met Mbo en Hbo opleidingen voor stagiaires;
- Samenwerking met Externe organisaties.

Ambities

Onze school heeft in het schoolplan ambities uitgesproken voor de periode van 2020 tot 2024. De ambities hebben effect op onze basisaanpak of extra ondersteuning.

In 2024 bieden we leerlingen met speciale onderwijsbehoeften een betekenisvolle en uitdagende leer- en ontwikkelomgeving

Wij bieden in 2024 kinderen van 4 - 14 jaar met speciale onderwijsbehoeften een leeromgeving waarin zij betekenisvol en uitdagend kunnen leren. Om dat te kunnen realiseren beschikken we over een passend aanbod met daarin aandacht onder meer voor: cognitie, praktijk, cultuur, sport, 21ste-eeuwse vaardigheden, digitalisering.

We beschikken dan over een aanbod voor zowel denkers als doeners. We denken aan een plus- en klusklas voor uitstroom richting vervolgonderwijs als ook richting arbeid. Leerlingen zijn positief over hetgeen ze op school kunnen leren en de wijze waarop het wordt aangeboden. Ze ervaren goed voorbereid te zijn op de vervolgstap na het speciaal onderwijs.

In 2024 is de autonomie van de leerlingen en leerkrachten aantoonbaar vergroot

Wij geloven dat het versterken van de didactiek, het creëren van een uitdagende, rijke en betekenisvolle leeromgeving en het vergroten van de autonomie van leerlingen een positieve impact zal hebben op schoolse attitude en het gedrag van leerlingen. Zo is in 2024 ook de didactische basisaanpak uitgebreid met meer coöperatieve werkvormen. Leerlingen moeten zelf meer eigenaar zijn of worden van hun ontwikkeling. Dit betekent dat we het sociale aspect in het leren gaan vergroten zodat leerlingen in een betekenisvolle omgeving en in contact met anderen leren en ontwikkelen. Het leren en ontwikkelen gaan we meer zichtbaar maken voor de leerling zelf. Leerkrachten en leerlingen moeten inzicht krijgen in waar ze staan: wat ze reeds kunnen en waar nog ontwikkelpunten liggen.

De expertteams gaan hier een belangrijke rol in spelen. Relevante data en data gestuurd werken ondersteunen de leerkracht om te komen tot de juiste pedagogische, didactische en organisatorische aanpak en keuzes nader uit te leggen. In een veilige omgeving willen we dit ook samen met elkaar gaan leren en ontwikkelen.

In 2024 werkt iedereen vanuit een ondersteunend pedagogisch schoolklimaat

Een belangrijke voorwaarde om te kunnen komen tot leren is het bieden van een veilig en ondersteunend pedagogisch schoolklimaat. De pedagogische basisaanpak, gebaseerd op de behoeften van de leerlingen, is breed verankerd in het handelen van de medewerkers. Didactische interventies leveren in de praktijk ook vaak een significante bijdrage aan het optimaliseren van het pedagogisch klimaat en het welbevinden van de leerlingen. Meer dan nu willen we deze interventies bewust verankeren in ons handelingsrepertoire. Ook continueren we in de PBS gedachten. Een belangrijke basis leggen we hiermee met onze professionele leergemeenschap waarin we leren van en met elkaar.

In 2024 beschikken we over een passend aanbod voor de specifieke groep leerlingen die nu veelal (parttime) geen onderwijs kan volgen binnen een onderwijssetting

In 2022 volgen nog steeds veel kinderen tussen 4 en 14 jaar geen of slechts gedeeltelijk onderwijs. Het blijft zoeken wat een passend aanbod is voor deze kinderen. Onduidelijk is ook waar het om onderwijs en waar het om behandeling of begeleiding gaat. Wij zien het als onze opdracht om alle kinderen tot ontwikkeling te laten komen. Samen met belangrijke partners uit onder meer de jeugdhulp, gemeente, opvang, onderwijs en samenwerkingsverband Plein013 willen we komen tot een passend aanbod. Hoe dit aanbod eruit moet zien, willen we ook samen uitwerken. Daarbij willen we niet te lang blijven praten, maar vooral ook komen tot actie zoals nu binnen de pilot groep Kameleon.